

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2015. augusztus XXVI. évf. 8. szám – 390 Ft

BÉKÉBEN IS ÉLESBEN

977086569300615008

42

JÚLIUS ELEJÉN ISMÉT LÁTVÁNYOS LÉGI- ÉS VÍZIPARÉDÉ HELYSZÍNE VOLT A DUNA PARLAMENT ELŐTTI SZAKASZA. A LEVEGŐBEN A VILÁG MŰREPÜLŐ PILÓTAÁSZAI, A VÍZEN PEDIG A MAGYAR HONVÉDSÉG KATONÁI KÁPRÁZTATTÁK EL A LÁTOGATÓKAT.

4 Terrorizmus, görög pénzügyi válság, határsértések – mindig, mindenre figyelniük kell a ciprusi kéksisasoknak.

8 Három év közös munka jó barátokkal, profi katonákkal: búcsúzik Mark Karas ezredes, amerikai katonai attasé.

24 Történelmet írtak (és üzemanyagot töltöttek) a kecskeméti vadászpilóták június második felében.

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2015. SZEPTEMBER 11-ÉN
JELENIK MEG.**

HADERŐ

A békés (?) sziget	4
Attasémérleg	8

NAGYVILÁG

Radar	12
Missziós hírek	14

SEREGSZEMLE

Történelmi indítás(ok)	16
Júliusban történt	20
Csapatmunka	24
Hétfőnként robbantunk	28
Megúszták!	30
Parancsnokváltás	32
Rendészetből jeles	36

HADITECHNIKA

Légy képben!	38
--------------	----

HÁTORSZÁG

Békében is élesben	42
Égi tradíciók	46
Zarándokvonat	48
Tünékeny csoda	52
Amit látnod kell!	56
Vízpart és kézigránát	58
Törj ki a csendből!	60
Közérdekű	62

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXVI. évfolyam 2015.
8. szám**

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti
és Kommunikációs Szolgáltató
Közhasznú Nonprofit
Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:

DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomtatás:

A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:

A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351

E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

SZABÓ BÉLA

Főszerkesztő-helyettes:

FEITH LÁSZLÓ

Olvasószerkesztő:

GYÓRI LÁSZLÓ

Lapszerkesztők:

SINKA ISTVÁN, TRAUTMANN BALÁZS

Régió-tudósítók:

GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNYI GÁBOR

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ
TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

É HAVI MAGAZINUNKAT

TRAUTMANN BALÁZS **SZERKESZTETTE**

Borítófotó: Rácz Tünde

ISSN: 0865-6932
Lapunk az Európai Katonai Saj-
tószövetség (European Military Press
Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletága (1089 Bp. VIII. ,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailben: hir-
lap-elfozetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:

06-80-444-444

48 Zarándoklat az Isonzó
völgyébe: síneken guruló
történelmi utazást tettek
az érdeklődők.

Megegyezésre várva

A BÉKÉS(?) SZIGET

BÁR A CIPRUSI ESEMÉNYEK NEM SZEREPELNEK TÚL GYAKRAN A MAGYARORSZÁGON MEGJELENŐ HÍREKBEN, A KÉT RÉSZRE SZAKADT SZIGETEN KORÁNTSEM EGYSZERŰ AZ ENSZ UNFICYP-MISSZIÓJÁNAK MUNKÁJA. TERRORIZMUS, KÖLTSÉGVETÉSI MEGSZORÍTÁSOK, GÖRÖG PÉNZÜGYI VÁLSÁG, HATÁRSÉRTÉSEK – MINDIG, MINDENRE FIGYELNIÜK KELL A KÉKSISAKOSOKNAK.

Az évezredek óta folyamatosan lakott sziget, Ciprus 1878-ban került brit ellenőrzés alá, majd hivatalosan 1925-ben annektálta Nagy-Britannia. Függetlenségét 1960. augusztus 16-án nyerte vissza, de ez az állapot nem tartott sokáig. Már 1963 decemberétől kitört az elleségeskedés az 574 ezer fős szigetet benépesítő görög (77 százalék) és török (18 százalék) lakosok között. A sziget vezetését és adminisztrációját szigorú kvóták alapján töltötték fel görög és török származású emberekkel. A török ciprióták emellett a parlamenti képviselők 30 százalékát küldhették a törvényhozó testületbe, s állandó vétőjogot is kaptak az ország ügyeit illetően.

A görög ciprióták szerint ezek a „juttatások” aránytalanok voltak, így a két fél között folyamatosan nőtt a feszültség. Több jogi, politikai és véres konfliktus után 1974. július 15-én a görög katonai junta puccsot kísérelt meg a ciprusi kormány ellen, amelynek célja a sziget és Görögország egyesítése volt. Törökország válaszul két katonai inváziót is végrehajtott, a sziget területének 37 százalékát elfoglalva. A kettéosztottság pedig a mai napig fennálló helyzetévé állandósult.

– Legfontosabb feladatomban annak megakadályozása, hogy ismét fellángoljanak a harcok a Ciprusi Köztársaság és Ciprus északi területe között – jelentett e ki

Kristin Lund vezérőrnagy

Kristin Lund vezérőrnagy, az UNFICYP hazánkba látogató parancsnoka. A komoly békefenntartói tapasztalatokkal (UNIFIL, Libanon és UNPROFOR, Balkán) rendelkező norvég tábornokot 2014. május 12-én nevezte ki Ban Ki-moon ENSZ-főtitkár a világszervezet ciprusi békét ellenőrző missziójának élére. Lund vezérőrnagy szerint számára, és a parancsoksága alá tartozó 860 katonának a legnagyobb kihívást a tűzszüneti vonal olyan szakaszai jelentik, ahol a két fél nem tudott megegyezni annak pontos helyéről. Igaz, ma már igen alacsony a határsértések és

amelynek tisztí kara elismerten jól képzett katonákból áll; közülük többen NATO-beosztásban is szolgáltak. A nemzeti gárda légi komponense komoly forgószárnyas képességgel – köztük Mi-35-ös harci helikopterekkel is – rendelkezik. Ugyanakkor a Ciprusi Köztársaságnak nincs saját vadászbombázó-flottája, szükség esetén a görög légierő gépeire támaszkodhatnak. Lund vezérőrnagy elmondta: kiváló a kapcsolata Stylianos Nasi altábornaggal, a nemzeti gárda parancsnokával, így az együtt működésük gördülékeny.

– A sziget északi részén két katonai erővel lehet számolni. A török ciprióták nyolcezer fős biztonsági erői mellett a Törökországból érkezett észak-ciprusi török fegyveres erők 25–35 ezer főre becsülhető katonai kontingense állomásozik. Mindkét szervezetet török tábornokok vezetnek. Az Ismail Serdar Savas tábornok vezette erők tisztjei is számos esetben NATO-beosztásokból származó tapasztalatokkal felvértezett, hivatásos katonák. Az északi rész légi támogatását a török légierő végzi honi bázisairól. A sziget csupán hat perc repülési távolságra esik Törökországtól – jegyezte meg a vezérőrnagy.

Mindkét oldal jól ismeri a másikat, még ha az elmúlt 41 esztendőben nem is beszéltek egymással. Kristin Lund szerint, ha a katonai szempontokat veszszük figyelembe, a misszió előtt álló legnagyobb kihívás a két oldal fegyveres erői létszámának csökkentése. A parancsnok reméli: a görög és török fél közötti tárgyalások során e kérdésben is képesek lesznek eredményt elérni.

– Bár a Közel-Kelet valóban közel van, jelenleg ennek a kis szigetnek túl

más problémák száma. Előfordul, hogy egy-egy ellenőrzőponton vagy támaszponton az egyezményben meghatározotthoz képest több katona tartózkodik, illetve a két fél közötti semleges zónába behatol valaki. A határsértések döntő többségét illetően azonban a polgári lakosság végez olyan tevékenységet a zónában, amely nem engedélyezett.

A határokon átnyúló bűnözés szerencsére nem okoz komoly gondot, hiszen mindkét oldal rendőrségével jó kapcsolatot ápolnak, emellett az UNFICYP is rendelkezik saját rendőri erőkkel.

A görög ciprióták jól felszerelt, professzionális nemzeti gardaként működő, 12 ezer fős fegyveres erővel bírnak,

sok ennyi katona – tette hozzá a misszió parancsnoka.

Az Iszlám Állam sincs messze, valós fenyegetést jelent Ciprus számára is. A szigetet eddig is tranzitországgként használták. A ciprusi rendőrség nemrég felszámolt egy csoportot, amely improvizált robbanóanyagok készítéséhez halmozott fel két tonna műtrágyát.

– A terroristák itt vannak, óvatosnak kell lennünk. Ha most látogat valaki Ciprusra, megerősített rendőri jelenlét láthat: a repülőtereken és más, fontos helyeken ma sokkal több a fegyveres rendőr. Sosem lehet kizárni az olyan veszélyforrásokat, mint amit a „magányos farkasok”, azaz a saját elhatározásból, nem szervezeten támadó személyek jelentenek – figyelmeztetett a vezérőrnagy.

A védekezést megkönnyíti, hogy az évek során jó együttműködés alakult ki az UNFICYP és a ciprusi rendőrség között; Ciprusnak, mint fogadó nemzetnek kell gondoskodnia az ENSZ-misszó védelméről. A megelőzésben, felderítésben segít a szigeten lévő brit erőkkel kiépített kapcsolat is.

– A magyar katonák kiváló munkát végeznek. Ezt jelzi az is, hogy immáron egymás után másodszor nyerte meg a csapat az UNFICYP katonáinak minden évben megrendezett, a katonai képességeket próbára tevő versenyét, a Military Skills Competition-t. A magyar katonák jellemzően idősebbek, nagyobb tapasztalattal rendelkeznek, mint például a brit hadsereg Cipruson szolgáló tagjai. S a békefenntartó műveletekben éppen a tapasztalatra, a jó és sokszínű kommunikációs képességre

van elsősorban szükség – tette hozzá Lund vezérőrnagy.

A tapasztalat mellett azonban megfelelő költségvetési források is kellenek.

A pénz vagy annak hiánya nemcsak az UNFICYP, hanem a sziget lakóinak életét is alapvetően befolyásolja. A Görögországot sújtó jelenlegi gazdasági nehézségek mellett is optimista a misszió parancsnoka. Véleménye szerint a görög és a török ciprióták hasonlóan kemény gazdasági problémákon lettek úrrá a 2013. évi ciprusi bankválság idején. S bár még ma is csak a kilábalás folyamata zajlik, a mutatók egyre kedvezőbbek. Ennek megfelelően Kristin Lund nem hiszi, hogy a sziget lakói olyan helyzetbe kerülnének, mint amilyenbe most Görögország lakossága. S ez akár a megegyezést is fontosabbá teheti a tárgyalók szemében.

Ezzel együtt nem könnyű a parancsnok helyzete sem, hiszen például évről évre komoly feladatot jelent a megfelelő költségvetési források biztosítása is. Lund vezérőrnagy elmondta: szintén fontos, hogy legyenek tapasztalatai a misszióba

induló katonák felkészítéséről, tudjon tárgyalni a küldetésben részt vevő országok védelmi és a belügyi tárcainak vezetőivel. Hozzátette: ezek nagyon fontos és nagyon gyümölcsöző kapcsolatok.

Az erőforrások és a feladatok egyensúlyban tartása kiemelt cél. Ha az UNFICYP feladatköre változatlan marad a jövőben, akkor a jelenlegi létszám, ha szűkösen is, de elegendő. Ha viszont – a bizalomépítő lépéseknek köszönhetően – a jövőben bővül a misszió teendője, akkor már most látható, hogy szükség lesz a békefenntartó erők nö-

velésére. Ennek megfelelően a vezérőrnagy nem tart attól, hogy a jövőben a misszióban részt vevő országok csökkenének hozzájárulásukat.

– Az UNFICYP munkájában fontos szerepet töltenek be a helikopterek is. A sziget számos területe nehezen járható hegyvidék. A mentési feladatok végrehajtása itt elsősorban a helikopterekre vár, hiszen földi úton nem, vagy csak nagy idővesztéssel lehet megközelíteni a helyszíneket. A helikoptereket természetesen felderítési, járőrözési feladatokra is használják. A földről mi sem látunk mindent, ezért kell forgószárnyasokat használnunk – jegyezte meg a parancsnok.

Az UNFICYP jövőjét illetően Kristin Lund kifejezetten optimista. Véleménye szerint a görög és a török ciprióták tárgyalásai jó tempóban zajlanak. Ezek gyakorlatilag folyamatosak, s a legmagasabb politikai vezetői szinten is igen gyakoriak a találkozók. A megegyezési szándék komolyságát mutatja, hogy a nyári vakáció idején, a forró augusztusban sem szünetelnek az egyeztetések. Persze könnyebb megegyezni, mint a megszületett és egy leendő népszavazással elfogadtatott egyezményt betartani, a gyakorlatba átvinni – figyelmeztetett a vezérőrnagy. Éppen ebben segíthet – hosszabb távon is – a világszervezet és az akár kibővített feladatkörű misszió.

– Az utóbbit viszont már valószínűleg nem UNFICYP-nek hívják majd. A misszió névváltozásával is jelezni lehet: egy új korszak kezdődik. S remélem, ez be is következik – zárta a beszélgetést Kristin Lund.

**Legyenek még büszkébbek
a Magyar Honvédségre,
mert megérdemli.**

ATTASÉMÉRLEG

HÁROM ÉVNYI SZOLGÁLAT UTÁN ELKÖSZÖN MAGYARORSZÁGTÓL MARK KARAS EZREDES, AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK HAZÁNKBAN AKKREDITÁLT VÉDERŐ-ATTASÉJA. MAGAZINUNKNAK ADOTT INTERJÚJÁBAN ELMONDTA: HIVATALI IDEJE ALATT IGEN KOMOLY FEJLŐDÉST TAPASZTALT A MAGYAR HONVÉDSÉGBEN.

Három évet töltött Magyarországon. Milyen tapasztalatokat szerzett?

– Rendkívül hasznos volt számomra a beosztásomban eltöltött idő. NATO-szövetségesekkel, jó barátokkal dolgoztam együtt, és igen nagyra értékelem a magyar haderővel végzett közös munkát, mivel a magyar katonák profik. Ezért nagyon jól éreztem magam. Magyarország valóban kiemelkedő NATO-szövetséges. E három év alatt végig figyelemmel kísérhettem, milyen sokat fejlődött a Magyar Honvédség, ráadásul úgy, hogy a lehetőségeket behatárolják a szűkös források. Hende Csaba honvédelmi miniszterrel és Benkő Tibor vezérezredessel, a Honvéd Vezérkar főnökével egyaránt termékeny és

nyílt kapcsolatban dolgoztunk együtt az elmúlt évek során. Már az elején közöltem velük: bár amerikai tiszt vagyok, nekik dolgozom. Benkő tábornok lehetőséget biztosított számomra ahhoz, hogy meglátogassam csaknem az összes alakulatot és katonai szervezetet Magyarországon, és a védelempolitikáról is igen hasznos megbeszéléseket folytattunk az illetékesekkel.

– Említette, hogy fejlődést érzekelt az elmúlt években. Milyen területeken volt ez a leginkább kézzel fogható?

– Régóta együttműködünk például a magyar különleges erőkkel Afganisztánban, illetve a hazai kiképzéseken, ahol nagyon élvezetes velük dolgozni. Ők például tovább javultak a képességek terén. Láttam őket amerikai külön-

Mark Karas ezredes

leges erővel együtt is tevékenykedni, és az egyetlen látható különbség közöttük az országjelzés volt az egyenruhán. Tényleg nagyon jók! Lehetőségem nyílt megszemlélni a magyar szárazföldi erőket is bevetésen, az amerikai erővel közös gyakorlaton, és mély benyomást tett rám a zászlóalj szinten tevékenykedő tisztek felkészültsége. Nagyra értékeltük a magyar befogadó támogatást, amelyet az amerikai erőknek nyújtanak: a 2. lövészezrednek, illetve a 173. ejtőernyősdandárnak, amely itt végzett ugrásokat. A kiképzési gyakorlatokra ide érkező összes amerikai erő arról számolt be, hogy nagyon hasznosnak találták a magyarok kiképzését, az itteni gyakorlatozást. A magyar altiszti kar is figyelemre méltóan fejlődött az elmúlt három évben. Ezeket a fejlesztéseket az amerikai hadsereg, illetve a NATO is szorgalmazza, és a Magyar Honvédség sokkal előrébb jár ezen a téren, mint a térség legtöbb országának hadereje. Innen nézve tényleg azt mondhatom, hogy a magyarok nagyon jó szövetségesegek: ott voltak Afganisztánban, elkötelezettek az iraki újjáépítés mellett. Ezzel együtt természetesen azt is meg kell jegyezni, hogy vannak kihívások is.

– **Mire gondol?**

– A modernizáció jelentette feladatokra, a Varsói Szerződés idejéből való, orosz eszközök modernizációjára, a híradás, a kommunikáció, illetve a modern hadszíntéren vívott harc kihívásaira. Mindezek a rendelkezésre álló forrásokkal függenek össze. Ugyanakkor dicsőre méltó, amit a Magyar Hon-

védség tesz meglévő képességei fenntartása, illetve fejlesztése érdekében a nagyon szűkös források mellett. Őszintén szólva, nem vagyok biztos abban, hogy ha az amerikai hadseregnek ezekkel a korlátozott anyagi lehetőségekkel kellene működnie, ugyanolyan jó lenne, mint az önök hadereje. Látom a magyar katonák, tisztek, vezetők erejét és akaratát: megfelelő pénzügyi háttér mellett a Magyar Honvédség a legsikeresebb európai haderők közé tartozna. Ugyanakkor nagyon biztató a költségvetés és a fizetések idei növelése, a kormány pedig remélhetőleg folytatja a védelmi költségvetés GDP-részarányos, 0,1 százaléknyi növelését egészen 2022–2023-ig. Várakozással tekintek a jövőbeli képességfejlesztésre, amit a következő néhány év növekvő honvédelmi költségvetése tesz majd lehetővé.

– **Mindeközben a NATO új biztonsági kihívásokkal néz szembe mind keletről,**

mind délről. Milyen lehetőségeket lát ezek fényében a magyar–amerikai katonai együttműködés fejlesztése terén?

– Az elmúlt időszakban a területen kívüli műveletekre koncentráltunk például Afganisztánban, most azonban a szövetség egésze újraorientálja magát a NATO földrajzi terében megvalósuló kollektív védelem felé. Ez a kihívások mellett sok új lehetőséget is hoz magával. Az Európa felé történő reorientációnk egyik érdekes része az Európában állomásozó amerikai erőkhöz és a szárazföldi erőkhöz fűződő viszonyunk: ezen a téren izgalmas kooperatív kapcsolatok alakulnak ki. Frederick Hodges altábornagy, az Európában állomásozó amerikai erők főparancsnoka is többször látogatott már Magyarországra, és sok amerikai alakulat érkezik ide kiképzési gyakorlatokra a kelet-európai biztonsági megerősítő intézkedések részeként is. Ezek az alkalmak nagyszerű

lehetőséget nyújtanak az ejtőernyősdeszantokra, a teherdobásokra, vagy például arra az ejtőernyős rohamra, amelyet a Pápa Bázisrepülőtéren hajtottak végre katonáink. Remélhetőleg még az idén megjelenünk a Stryker harcjárművekkel is, mivel a 2. lövészedred is részt vesz majd a Brave Warrior gyakorlaton. Várakozással tekintünk a Dunán végrehajtandó folyó-átkelési művelet elé, amely ősszel esedékes. Úgy gondolom, egyre gyakrabban kerül majd sor efféle eseményekre. Szerintem nagyszerű dolog lesz látni itt az amerikai Strykereket, és remélhetőleg jövőre M1-es harckocsik és Bradley harcjárművek is gyakorlatoznak majd Várpalotán. Nagyon izgatottan várom mindezt, mert közös kiképzéseink egységet mutatnak, és ennek üzenete van. Mindez pedig előnnyel is jár a Magyar Honvédség számára, hiszen a vas formálja a vasat. Meggyőződésem, hogy az önök hadserege annál jobbá válik, minél többet gyakorlatozik együtt az amerikai erőkkel.

– **A legújabb művelet, amelyben együttműködik a két ország, az iraki koalíciós szerepvállalás az Iszlám Állammal szemben, ez azonban nem a NATO égisze alatt zajlik. Mi ilyenkor a különbség például az afganisztáni vagy a balkáni NATO-műveletekkel összehasonlítva?**

– A katonai művelet mindig katonai művelet. Lehet, hogy egyes eljárások különböznek, de a fő különbség ebben az esetben pontosan az, hogy a koalíciós művelet nem a NATO égisze alatt folyik: nem konszenzuson alapul, nem kell jóváhagyás, mint a NATO-műveletekhez, és nem vesznek részt benne a különböző katonai parancsnokságok – SHAPE, Brunssum – sem. Ez egy koalíció, amelynek vezetése során együtt dolgozunk a benne eseti alapon részt venni kívánó országokkal, a NATO katonai vezetési struktúrája nélkül.

– **Mit tud mondani a balti légtérrendészeti feladatokról, amelyekben ősztől szintén részt vesz Magyarország?**

– Ez az egyik legizgalmasabb küldetés, amelyben Magyarország szerepet vállal, különösen a jelenleg keleti irányból érkező kihívások tükrében. Magyarország e tevékenységével a NATO biztonságához akar hozzájárulni. Évek óta végezzük a balti légtérrendészeti feladatokat, és az önök hazája egy kihívásokkal teli időszakban veszi át ezeket. Mindez nagyon dicséretes és lenyűgöző.

– Több magyar főtiszt is kiemelten fontos beosztásokba került vagy kerül majd a közeljövőben, például Porkoláb Imre ezredes, aki a Pentagon és a NATO ACT közötti összekötői feladatokat fogja ellátni. Mivel Magyarország kis ország, minek köszönhetőek ezek a kinevezések?

– Magyarország kis ország, kis haderővel, de NATO-szövetséges ország is egyben, és a washingtoni szerződés egyik cikkelye sem tesz különbséget nagy és kis országok között. A NATO politikai-katonai szövetség, és bármekkora kihívást is jelent a működtetése, meggyőződésem: nincs ennél jobb mód arra, hogy demokratikus nemzetek között olyan katonai szövetség álljon fent, amely tiszteletben tartja a szövetséges országok szuverenitását is. Ebben a kérdésben konszenzus van mind a huszonnyolc nemzet között. Vagyis nincs különbség a nagy és a kis országok között.

– Ha az Egyesült Államokba visszatérve valaki megkérné önt, hogy jellemezze Magyarországot néhány szóban, mit mondana?

– Három év itteni tapasztalatait nehéz lenne összefoglalni néhány szóban, de ha katonai szempontból tenném, azt mondanám: Magyarország nagyszerű katonai szövetséges. A magyarokat pedig arra biztatnám, hogy legyenek még büszkébbek a Magyar Honvédségre, mert megérdemli. És nem én vagyok túl hízelgő, hiszen látja, szoltam a kihívásokról is. De rendszeresen beszélek a magyarokkal együtt szolgáló amerikai különleges erők katonáival, beszéltem annak az ezrednek az amerikai parancsnokával, amelynek alárendeltségében a magyar alakulat szolgált, és megkérdeztem gyakorlatokon részt vevő, az alakulatokat megfigyelő, azokkal nap mint nap együtt élő ellenőröket is. És mindenhol csakis elismeréssel beszéltek a

magyar katonákról. Dicsérték őket, mert motiváltak, profik, szeretnek gyakorlatozni, emellett pedig odafigyelnek a visszajelzésekre, és ezek alapján javítják is a tevékenységüket. Nem is kívánhatnánk ennél jobbat jelenleg. Vannak ugyan kihívások, de az a humán tőke, amit a magyar katonai vezetők és katonák képviselnek, adott. Megértjük, hogy az érdekek közt versengés folyik a forrásokért, ám úgy gondolom, rendkívül fontos, hogy beruházzanak a haderőbe. Minden országban versengenek a költségvetési forrásokért, de a NATO-n belül nemcsak az 5. cikkely érvényes, hanem a 3. cikkely is, amely előírja: minden országnak elsődleges felelősséget kell vállalnia a honvédelméért. Ezért fontos, hogy történjen alapszintű beruházás a védelemben, amit a Magyar Honvédség meg is érdemel. Ezzel együtt az egyes országok katonáinak életminőségét is biztosítani kell: jó fizetést, jó felszerelést, jó kiképzést. Látom a magyar katonák akaratát és erejét, és tudom, hogy egyedül forrásokra van szükségük mindennek a megvalósításához. Szeretném tehát arra biztatni a magyarokat, hogy legyenek még büszkébbek a haderőjükre.

– Magyarországon sajnos sok átlagemberben még a Varsói Szerződés haderejének emléke él...

– Ismerem a múltat és a történelmet, és kijelenthetem: ez már nem a szocialista idők hadserege, hanem valami új, valami más. A magyar tisztek hihetetlenül képzettek: kiválóan beszélnek angolul, rengetegen szolgáltak közülük külföldön, amerikai és európai parancsnokságokon, Afganisztánban, Koszovóban, ezért mindannyian nagyon tapasztaltak, és mindannyian tudják, mire van szükség. E tudást pedig mind hazahozták, és átalakítják vele a haderőt. Ezért ez már nem a régi szocialista hadsereg. De mondok egy példát: a vietnami háború idején az amerikai közvélemény nagyon nehezen tudta elválasztani a katonát a politikától. Ezen azóta alapvetően változtattunk, így az Egyesült Államokban ma ez már senkinek sem okoz gondot, és ez teljesen független attól, mit gondol az illető Afganisztánról, Irakról vagy az Iszlám Államról. Lehet, hogy valaki nem ért egyet ezekkel a szerepvállalásokkal, de a katonákat mégis mindenki támogatja. És erre amerikaiaként büszke vagyok.

JAPÁN-BRIT REPÜLÉSTÖRTÉNELEM

A történelem során először repült át a japán önvédelmi haditengerészet repülőgépe a híres nagy-britanniai Royal International Air Tattoo 2015-ös repülőnapra. Japán a legmodernebb és teljesen saját fejlesztésű Kawasaki P-1 típusú négy sugárhajtóműves haditengerészeti járőrrepülőgépéből küldött el két példányt. Közülük az egyik a statikus kiállítósoron állt, a másik géppel repülőprogramot mutattak be Fairford repülőtere felett.

Az amerikai Lockheed P-3C Orion leváltására tervezett hazai típus 2007 szeptemberében szállt fel először. A becslések szerint 8000 kilométer hatótávolságú repülőgép fegyverzetébe, az AGM-84 Harpoon és az AGM-65 Maverick irányított rakéták mellett, önirányított torpedók, aknák és mélységi bombák tartoznak.

airtattoo.com

ÚJDONSÁG KÍNÁBÓL

A kínai haditengerészet új, különleges repülőgéppel bővíthet: lefényképezték az Y-8FQ Cub (más elnevezés szerint GX-6) haditengerészeti járőrrepülőgép második példányát is. A repülőgép neve és létezése először 2011 novemberében került napvilágra. A négy WJ-6C turboprop hajtóműves, az ukrán An-12 repülőgép kínai másolatának továbbfejlesztéseként ismert Y-8 típuscsalád haditengerészeti felderítő változata a becslések szerint 5000 kilométeres hatótávolsággal rendelkezik. A gép farokrészét, a tengeralattjárókat kereső mágneses anomáliadetektor, valamint az alacsony magasságú és sebességű repülés miatt is át kellett alakítani. A gép orra alá felszíni célokat kereső radar került, de rendelkezik elektrooptikai kamerarendszerrel is.

navyrecognition.com

CIRKÁLÓRAKÉTÁS KORVETT

Még 2015-ben lefektetik az orosz haditengerészet első, Project 22800 osztályú korvettjének gerincét – ígérte meg Viktor Csirkov, a haditengerészet vezérkari főnöke. Az elképzelések szerint a modern, nehezen felderíthető hadihajókból 18 példányt állítanak majd hadrendbe. A terveket már véglegesítették, így hamarosan kezdődhet a gyártás. Az 1800 kilométer hatótávolságú, 30 csomó maximális sebességű korvettek a fedélzeti gépágyúk mellett hadihajók és szárazföldi célpontok ellen egyaránt használható, nagy hatótávolságú, irányított cirkálórakétákkal rendelkeznek majd. A hajók alkalmasak lesznek nyílt tengeri műveletek végrehajtására is.

defense-aerospace.com

TIZENNÉGY ÉV UTÁN KÉSZ A HAJÓ

Még 2001-ben, többfeladatú korvetként kezdték meg a lengyel haditengerészet ORP SILESIAN hajójának építését. Az önmagában is hosszadalmas építést 2013 februárjában költségvetési okok miatt felfüggesztették. A hajót végül parti őrhajónak építették át, és most bocsátották vízre a lengyelországi Gdynia hajógyárában. A 95 méter hosszú hadihajó maximális sebessége eléri a 30 csomót. A fő fegyverzete egy 76 milliméter űrméretű OTO Melara gépágyú, valamint két 30 milliméteres Marlin-WS gépágyú. A légi célok ellen négy Grom, kis hatótávolságú, infravörös légvédelmi rakéta-indítóval védekezhet.

odwaszegofotokorespondenta.blogspot.com

Harminc darab Rosomak Scipio, 8×8-as kerékképletű, páncélozott szállítójárművet vásárol Szlovákia Lengyelországtól. A szlovák tervek száz gumikerekes harcjármű beszerzéséről szólnak, amelyekkel az elavult SKOT-okat váltanák fel. A most megkötött szerződés első húsz járművét az EU visegrádi harccsoportjába felajánlott 2. gépesített dandár kapja meg. A Scipio változatnál a továbbfejlesztett lengyel Rosomak járműre a szlovák EVPU TURRA 30 fegyvertorony kerül. A távirányítású torony fő fegyverzete egy 30 milliméteres 2A42 gépágyú, amelyet egy 7,62 milliméteres PKT-géppuska, valamint irányított páncéltörő rakéták egészítenek ki. A fegyverzetet éjjel-nappal használható kamerarendszer, lézeres céltávolságmérő és célmegjelölő rendszer irányítja.

defense24.com

ROZSOMÁKOK SZLOVÁKIÁNAK

RÓKA MEGY A SIVATAGBA

Kuvait modernizálja vegyivédelmi felderítő járműveinek flottáját. Ehhez a német Rheinmetall MAN Military Vehicles nyújt segítséget, amely tizenkét Fuchs 2 NBC-RS páncélozott járművet szállít a kicsi, de gazdag ország haderejének. Az FLW 200 távirányított fegyvertoronnyal felszerelt járműveket 2017-ben szállítja le a német vállalat.

A modernizált, automatizált felderítő eszközökkel felszerelt Fuchs-ok alkalmasak a vegyi, biológiai és nukleáris támadások utáni felderítésre, valamint a szennyezett területek pontos megjelölésére. A jó terepjáró képességű, 6×6-os kerékképletű járművek kedveltek ebben a speciális feladatkörben: a közel 1200 eladott páncélos negyede ilyen kialakításban állt hadrendbe.

Rheinmetall AG

MENTOROK LÁTOGATÁSA

Az afgán 806. határőrzőzóna magyar mentorcsoportja látogatást tett a Mazar-e Sharifban működő tiszthelyetteskiképző-központban. Programjukat az intézmény német szponzora és mentora (German Police Project Team) készítette elő, szervezte meg. A kiképzőközpont az afganisztáni északi régió biztonsági erői részére készít fel tiszthelyetteseket. A mentorcsoport látogatásának célja a kiképzési és együttműködési lehetőségek vizsgálata volt, s tapasztalataik alapján ajánlásokat is tettek a központ parancsnokának a még gazdaságosabb és hatékonyabb működtetés érdekében.

Kép és szöveg: HUN ABP AT

VÁLTÁS AZ MH EUFOR-NÁL

A szokásostól kissé eltérő módon történt meg az MH EUFOR Kontingens váltása Szarajevóban. Ezúttal ugyanis nem egy teljesen új kontingens kezdte meg szolgálatát, hanem a nagyobb részben otthon, készenlétben, kisebb részben pedig a műveleti területen tartózkodó 16. váltás folytatta szolgálatát, immár EUFOR-17 név alatt. A hivatalos átadás-átvétel ezúttal is az ös zsesített jegyzőkönyv aláírásával, illetve ünnepi sorakozóval zárult, amelyen Mihócza Zoltán dandártábornok, az EUFOR-parancsnokság törzsfőnöke köszöntötte az állományt, majd ismertette elvárásait. Az EUFOR-17 állománya januárig teljesít szolgálatot Bosznia-Hercegovinában.

Nevelős László őrnagy; fotó: Herbert Pendl

Befejezte féléves küldetését Bosznia-Hercegovinában az EUFOR kötelékében szolgáló háromfős műszaki mentorcsoport. Az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred állományába tartozó Baranyai István százados, Molnár László zászlós és Gyovai József főtréningmester feladata a Bosznia-Hercegovinai Fegyveres Erők műszaki alegységeinek segítése, hídépítési képességük erősítése volt. Tevékenységük során az EUFOR-parancsnokság képességfejlesztésért és kiképzésért felelős főnökségével, illetve az UNDP-vel (United Nations Development Programme – az ENSZ Fejlesztési Programja) működtek együtt. Küldetésük végzetével az EUFOR parancsnoka személyesen köszöntö meg a magyar csoport munkáját.

Kép és szöveg: honvedelem.hu

KÜLDETÉS TELJESÍTVE

VEZETŐI TRÉNING

Ötnapos vezetői tréninget tartottak Szarajevóban, az EUFOR parancsnokságán. A felkészítés során a törzs kulcsbeosztásaiba tervezett személyek megismerkedhettek a munkájukhoz kapcsolódó szervezeti egységek működésével és struktúrájával. A tanfolyam résztvevői ellátogattak a srebrenicai vérengzés áldozatainak emlékhelyére is, ahol elhelyezték a megemlékezés virágait, ezzel is szimbolizálva azt a küldetést, melyet az EUFOR közel 20 éve teljesít Bosznia-Hercegovinában. A tréning záróeseményeként Mihócza Zoltán dandártábornok, az EUFOR-parancsnokság törzsfőnöke adta át a kurzus elvégzését igazoló okleveleket.

Dr. Hajós Dezső; fotó: EUFOR

ZÁSZLÓFELVONÁS LILLE-BEN

Már magyar zászló is lobog Lille-ben, a francia Gyorsreagálási Hadtestparancsnokság udvarán. A NATO-, EU-, koalíciós és nemzeti műveletek vezetésére hivatott parancsnokság így immár tizenegy NATO- és egyben EU-tagállam, illetve az Egyesült Államok és Törökország katonáit tudhatja soraiban. Nemzeti lobogónk ünnepélyes felvonásán a Honvéd Vezérkar főnökének képviselőjében Domján László vezérőrnagy vett részt. A Magyar Honvédség két törzstiszt – Deme Tibor ezredes és Lökös-házi Béla őrnagy – munkájával támogatja a fennállásának tizedik évfordulóját ünneplő parancsnokság működését.

D. T.

CÍMVÉDÉS CIPRUSON

A hatalmas akaraterővel és példamutató összetartással bíró magyar csapat a tavalyi Military Skills Competition sportrendezvényen aratott győzelmet megismételve, megvédte bajnoki címét az UNFICYP legrangosabb versenyén. A ciprusi misszióban részt vevő nemzetek képviselőjében induló csapat tagjainak az idén többek között hét kilométert kellett futniuk a nicosiai repülőtéren. A gépjármű-vezetési versenyt bekötött szemmel, a 35 fokban hőségben leginkább várt feladatot, a váltóúszást pedig gyakorlóöltözékben kellett végrehajtaniuk. A magyar csapat a versenyszámok felében első lett, s összesítésben az elérhető hatszázból 510 pontot szerezve nyerte meg a küzdelmet.

Kép és szöveg: Kovács Imre alezredes

TÖRTÉNELMI INDÍTÁS(OK)

RAKÉTÁSNAK LENNI NAGYON SZÉP DOLOG. FŐLEG AMIKOR LÉGVÉDELMI RAKÉTA-ÉLESLÖVÉSZETEN VESZ RÉSZT AZ EMBER, ÉS RÁADÁSUL MÉG A CÉLT IS ELTALÁLJA...

Nem túlzás leírni, hogy kimagaslóan jól teljesített az MH 12. Ar-rabona Légvédelmi Rakétaezred kijelölt állománya a Tobruq Legacy 2015 nevű, Csehországban megrendezett nemzetközi hadgyakorlaton. Cseh, litván és szlovák légvédelmi rakétás alegységek mellett a görögök egy csökkentett Mistral-szakasszal voltak jelen, s sebészi pontossággal semmisítették meg a célokat; sőt, egy váratlan helyzetre is szakszerűen és rugalmasan reagáltak.

A gyakorlat július elsején, illetve másodikon megtartott éleslövészeti részén a magyar katonáknak két olyan feladatot is meg kellett oldaniuk, amelyet még

Érkezik a „lényeg”...

Mistral-rakétákkal sosem. A honi légvédelem történetében ezzel az eszközzel először indítottak szalvó módon – azaz, amikor egyszerre két Mistral-rakéta indul ugyanarra a célra. Kub-rakéták esetében az ilyesmi teljes mértékben megszokott – a bevett eljárásrend során ugyanis egy célra mindig két Kub-rakéta indul. Mivel azonban a Mistral-típus találati aránya 96 százalékos, szakszóval „overkill”-nek számítana, ha folyton duplán lőnének vele az Atlas-állványról. Viszont ezt a feladatot is gyakorolni kell, amikor csak lehet: márpedig a boleticei lőtér azon ritka helyszínek közé tartozik, ahol légvédelmi rakétáink megpróbálkozhattak a szalvó lövéssel.

Másfelől pedig a magyar katonák közül Mistral-rakétával éjszakai éleslövés-

Az utolsó ellenőrzés.

Mistral-seregszemle.

zetet sem hajtott végre egészen idáig senki. A telihold fényénél megtartott lövészet újabb látványos fényjelenségeket, és magyar találatot hozott, bizonyítva, hogy a gyakorlat fiktív forgatókönyvében szereplő ellenséges állam hiába is próbál az éj leple alatt támadást indítani, az ördöghöz hasonlóan a „lé-rakosok” sem alszanak. A hazai fejlesztésű Meteor-célanycot ezúttal hőkamera segítségével fogták be.

Akár éjjel, akár nappal: jellemző volt, hogy a 73 fős kontingens egy emberként szorított az aktuális lövészetet végrehajtó állományért – és azután tapssal, üdvözléssel fogadták a sikeres talá-

Kovács Ferenc ezredes és Fucsku Sándor vezérőrnagy is a felbukkanó célt figyeli.

latokat. Szintén „együtt vett levegőt” katonáival Kovács Ferenc ezredes, parancsnok is, aki mint a féldőben elmondta: ha tehetné, ő bizony nagyon gyakran vinné az állományt éleslövészetre. Merthogy ez a „lérakos” szakma csúcsa...

– 1988-ban vettem részt először légvédelmirakéta-éleslövészen, akkor éreztem meg először a rakéta füstjét, ami szó szerint beleívódik az orrba. Bizony létezik a rakétás életézés – ezt éljük meg ilyenkor. Pláne, hogy mind a három rakétánk eltalálta az amúgy nem könnyű célt; tehát mindent egybevetve:

Érkeznek az indítóállványok.

Csapatlégvédelem litván módra.

rakétásnak lenni nagyon szép dolog – büszkélkedett a parancsnok.

Kivéve persze, ha (ritkán) olyan technikai probléma adódik, mint másnap délelőtt, azaz, hogy a folyamat végén a rakéta nem indul el. A győri katonák felkészültségéről árulkodott, hogy az ilyenkor alkalmazandó biztonsági előírásoknak megfelelően villámgyorsan elhagyták az indítóállványt. A meghibásodott rakétát pedig annak rendje és módja szerint tűzszerészek távolították el, majd a lőtér egy távoli pontján felrobbantották. Így van ez, Murphy unalomig ismert törvényének megfelelően a technika néha cserben hagyja az embert...

A lövészetet megtekintő Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka is elégedetten nyilatkozott a látottakról. Mint mondta, először vett részt légvédelmirakéta-éleslövészen, és lenyűgözte az „arrabonások” nemzetközi környezetben nyújtott teljesítménye.

– Nagyon fontos, hogy katonáink szövetségi kötelékben is gyakorolhassák a szárazföldi csapatok oltalmazásának tervezését-szervezését és végrehajtását. Lé-

Íme a kivilágított célsanyag, a magyar Meteor.

Szlovák rakétaindítás az éjszakában.

Szalvó-indítás.

RAKÉTAINDÍTÓ HÁZASPÁR

A dupla rakétaindítás során az egyik légvédelmi lövész, Fábryné Urbán Anikó szakaszvezető volt, akinek férje, Fábry László őrnagy úgy tizenöt évvel ezelőtt, Nagyorosziban, szintén indított éles légvédelmi rakétát.

– Fantasztikus érzés volt, amit elég nehéz szavakba önteni. Amikor kimegy a csőből a rakéta, akkor hatalmas füstöt észlel az ember. Becsuktam a szám, de mégis mintha éreztem volna a lőpor ízét. A hanghatás pedig óriási – mesélte utólag a szakaszvezető asszony, aki a gyakorlat végén teljesítményéért elismerést is átvehetett.

Fábryné Urbán Anikó szakaszvezető, a dupla rakétaindítás egyik főszereplője.

nyeges, hogy elméletben és technikailag is el tudjuk foglalni helyünket a NATO egységes légvédelmi rendszerében.

A Tobruq Legacy 2015 kiemelkedő gyakorlatnak számított az idén, amit az is bizonyít, hogy a VIP-napra ellátogatott Ben Hodges altábornagy, az Euró-

pában állomásozó amerikai szárazföldi erők főparancsnoka is. A magyar katonai sajtónak nyilatkozva úgy fogalmazott: a közös védelem érdekében a NATO-szövetségeseknek gyakorolniuk kell a kommunikációt, az eljárásokat.

– Manapság már egyetlen NATO-tagállam sem képes egyedül végrehajtani a feladatait – minden ránk váró feladathoz szövetségesek kellenek. Több éve dolgozom már együtt magyar katonákkal, akik megítélésem szerint nagyon magabiztosak, és a katonai felsővezetői réteg is igen professzionális – közölte az altábornagy.

Az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred számára a Tobruq Legacy 2015 többek között remek alkalom volt arra is, hogy a NATO-nak felajánlott zászlóaljharccsoport részét képező légvédelmi rakétamodul őszi nemzetközi ellenőrzésére is felkészüljenek.

BEVETÉSEK SZLOVÉNIA FÖLÖTT

Egy nap alatt két bevetést hajtottak végre a Magyar Honvédség vadászgépei a szlovén légtérben, amelyek során két repülőgépet is elfogtak és igazoltattak a magyar Gripen-pilóták. NATO-felajánlásunk részeként Magyarország – Olasz országgal közösen – 2014. október 4-től látja el folyamatosan a szlovén légtér ellenőrzését. A közeljövőben további NATO-feladatként négy hónapon át a magyar Gripenek védik a Baltikum légtérét, 2016. január elsejétől pedig szintén a magyar vadászgépek adják a közvetlen légi támogatási készenléteket az Európai Unió harccsoportjában, amelyet fél éven keresztül a visegrádi országok biztosítanak az EU számára.

Honvédelmi Minisztérium; fotó: archív

KÉTHETES KIKÉPZÉS

Az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság hetven önkéntes műveleti tartalékosot vonultatott be kéthetes alapkiképzésre a fővárosi Petőfi laktanyába. Az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandárhoz behívott tartalékosok kiképzése kétnapos elméleti felkészítéssel kezdődött, majd a püspökszilágyi lőtéren harcászati és tereptan foglalkozásokkal, illetve komplex lövkiképzéssel folytatódott. A felkészítést alegység-parancsnoki, foglalkozásvezetői és kiképzői beosztásokban tizenöt, a korábbi években már kiképzett önkéntes műveleti tartalékos is segítette. Az alapkiképzés a résztvevők ünnepélyes katonai eskütételével zárult.

Kovács Dániel; fotó: Tóth László

BÚVÁROK A GÁT ALATT

Szentestől északra, a Magyartés melletti duzzasztónál merültek a Hármaskörösbe az MH 88. Könnyű Vegyes Zászlóalj búvárai. A duzzasztó 1905–1907 között épült dr. Zielinszky Szilárd műegyetemi tanár terve alapján. A 35 méter széles tűsgát 3,53 méteres duzzasztási szintet tesz lehetővé, a 68 méter hosszú és 10 méter széles hajószilip segítségével pedig maximum 1000 tonnás uszályokat tudnak zsilipelni. Az ideális körülmények között végrehajtott merülés célja az építmény műszaki felderítése, és a víz alatti elemek állapotának felmérése volt. A művelet során a különböző technikai eszközök alkalmazásával a 88-asok teljesen új környezetben gyűjthettek tapasztalatokat.

Kép és szöveg: Kiss Gábor tizedes

ÚJ PARANCSNOK HÓDMEZŐVÁSÁRHELYEN

Helyőrségparancsnok-váltás történt a Bocskai-dandár hódmezővásárhelyi alegységeinél: a kikülönített szervezeti elemek vezetését Drót László ezredes vette át, elődje, Kovács József ezredes az MH Kiképzési és Doktrinális Központ kiképzési osztályának vezetőjeként folytatja katonai szolgálatát. A Hódmezővásárhelyen települő alegységek ünnepi állománygyűlésén előbb ismertették a Honvéd Vezérkar főnökének személyi változásokra vonatkozó parancsát, majd Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka, illetve Takács Attila dandártábornok, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár parancsnoka további eredményes és sikeres munkát kívánt az érintetteknek.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

Látogatást tett Magyarországon a Szerb Folyami Flottilla zászlóshajója, a KOZARA. A Szerb Folyami Flottilla parancsnoka, Andrija Andric ezredes által vezetett hadihajós küldöttséget Csurgó Attila ezredes, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred parancsnoka fogadta a Magyar Honvédség hadikikötőjében. A szerb hadihajón a folyami flottához készülő tisztjelöltek láttak el szolgálatot, így számukra ez az út vizsgafeladatot is jelentett. A küldöttség tagjai ellátogattak a Nemzeti Közszerződési Egyetemre is, ahol kiképzéssel és felkészítéssel kapcsolatos előadásokon vettek részt.

Snoj Péter; fotó: Galovtsik Gábor

SZERB HAJÓ A MAGYAR KIKÖTŐBEN

HONVÉDELMI NYÁRI TÁBOR

A KatonaSuli-program keretében hatodik alkalommal rendezett az MH 5. Bocskai István Lövészdandár honvédelmi nyári tábort Hajdúhadházon, ahová idén harminckilenc diák érkezett. Az ötnapos tábor szervezői a paintballtól a járőrbajnokságig számos izgalmas feladattal várták a diákokat, akik a katonaéletből is ízelítőt kaptak. A táborozókat már első nap rajokra osztották, ezeket választott parancsnokok vezették, továbbá kommunikációért felelős rádióist, illetve felcsert is ki kellett jelölniük maguk közül. Mivel a résztvevők zöme katonai pályára készül, programjukból természetesen az alakítás sem hiányozhatott.

Kovács Dániel; fotó: Tóth László

SZOLGÁLATBAN A MEDINAI RADAR

Hadműveleti szolgálatba áll a medinai háromdimenziós NATO-lokátor – jelentette be Hende Csaba honvédelmi miniszter a radar átadó ünnepségén. A tárcavezető úgy fogalmazott: amit a 21. század elején meg lehet tenni a magyar légtér védelméért, azt meg is teszi a honvédség. Ugyanakkor a lokátor a NATO számára is nagyon fontos: ezt jelzi, hogy a szövetség az építés költségeinek 94 százalékát állta, és a működés finanszírozását is támogatja 2033-ig. A 45 méter magas, 111 oszlopon álló radartorony 117 tonna betonacél és 1061 köbméter beton felhasználásával készült. Medinán az olasz Selex ES cég által gyártott RAT 31 DL típusú radar működik, a technikai eszközök beszerelését olasz szakemberek végezték.

Nyulas Szabolcs; fotó: Dévényi Veronika

DIPLOMAÁTADÓ ÜNNEPSÉG

A Nemzeti Közszerződési Egyetem (NKE) Hungária körúti kampuszának alakulóterén dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke jelenlétében került sor az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán, Katasztrófavédelmi Intézetében, valamint Nemzetbiztonsági Intézetében idén végzettek oklevélátadó ünnepségére. Az eseményen prof. dr. Padányi József dandártábornok, az NKE tudományos rektor-helyettese tartott ünnepi beszédet, majd a százhatvan hallgató átvehette diplomáját. Nevükben Kajári Ferenc alezredes, a felsőfokú vezetőképző tanfolyam kiválóan végzett hallgatója mondott válaszbeszédet.

Takács Vivien; fotó:Tóth László

A MI ÜNNEPÜNK

Az Országházban ismertette a „A mi ünnepünk – augusztus 20. Együtt az ország” programsorozat részleteit Kun Szabó István vezérőrnagy, a HM társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára. Az állami rendezvényekért – a tavalyihoz hasonlóan – ezúttal is a HM Nemzeti Rendezvény-szervező Hivatal a felelős. Augusztus 20-án reggel fél 9-kor a hagyományoknak megfelelően ünnepélyes zászlófelvonással veszi kezdetét az ünnep a Kossuth téren, amely a honvédtisztek avatásával folytatódik. Az eseményen Áder János köztársasági elnök és Hende Csaba honvédelmi miniszter mond ünnepi beszédet. A díszünnepség és a tisztavatás mellett – idén először – a tűzijáték lebonyolításában is részt vesznek a katonák. A kilövési helyszínek közül a Dunán két pontot is telepítenek a honvédség szakemberei, amelyek az Erzsébet híd és a Lánchíd között helyezkednek el. Az eszközöket az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred katonái biztosítják, a hídkompokat pedig az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred aknamentesítő hajói vontatják a helyszínre és tartják majd stabilan a vízben.

Révész Béla ; fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

AZ EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK NAPJA

Semmelweis Ignác születésnapját 1992 óta ünneplik az egészségügyi szakdolgozók napjaként. Az MH Egészségügyi Központban ebből az alkalomból rendezett ünnepi állománygyűlésen felolvasták Hende Csaba és Benkő Tibor vezérezredes közös levelét, amelyben köszönetet mondtak a honvédegség minden katonájának és közalkalmazottjának a felelősségteljes, eredményes munkáért. Szabó István vezérőrnagy, az MH Egészségügyi Központ parancsnoka beszédében szintén megköszönte a központ dolgozóinak elhivatottságát, majd elismerések átadására került sor.

*Honvedelem.hu
Fotó: MH Egészségügyi Központ*

HARCKOCSIZÓK ÜNNEPE

Szent Kristóf – a harckocsizók védőszentje – napjának alkalmából a tatabányai várban tartották fegyvernemi ünnepségüket az MH 25. Klapka György Lövészdandár 11. harckocsi-zászlóaljának katonái. Az eseményen részt vevő Huszár János vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság törzsfőnöke hangsúlyozta, hogy a jelen harckocsizóira nagy felelősség nehezedik. Horváth Gábor dandártábornok, a lövészdandár parancsnoka beszédében a harckocsizók nemzetközi gyakorlatokon elért eredményeit emelte ki. A rendezvény keretében dr. Isaszegi János nyugállományú vezérőrnagy, a Zrínyi Kiadó megbízott vezetője bemutatta haderőnemi könyvsorozatuk legújabb alkotását „A magyar páncélosalakulatok története” című kötetet.

Snoj Péter; fotó: Rácz Tünde

INTERAKTÍV KIÁLLÍTÁS

Több mint száz darabból álló fegyvergyűjteménnyel segíti a leendő fegyverműszerészek és vadászpuskaművesek magyarországi képzését a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum. A kézi lőfegyverek történetét bemutató kiállítóhely Csongrádon létesült, a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, a Diana Vadász- Felnevelési Alapítványi Szakképző Iskola és Kollégium, valamint az intézmény tanműhelyeit üzemeltető B&T Agrostart Bt. összefogásának eredményeként. A fegyverek a múzeum tulajdonában maradnak, gondozásukat az iskola szakoktatói és diákjai vállalták, szeptembertől pedig már a szakemberképzésben is szerepük lesz.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

Utántöltés kecskeméti módra

CSAPATMUNKA

TÖRTÉNELMET ÍRTAK A MAGYAR VADÁSZPILOTÁK JÚNIUS MÁSODIK FELÉBEN: ELŐSZÖR HAJTOTTAK VÉGRE LÉGI ÜZEMANYAG-UTÁNTÖLTÉST MAGYAR VADÁSZGÉPPEL.

A június 21–30. közötti oktatás és gyakorlás végrehajtásában az amerikai és a svéd légierő segítette az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis hajózoit, műszaki szakembereit. Amerikai volt a gyakorlatba bevont tankerrepülőgép: a Boeing KC-135R Stratotanker a 100. légiutántöltő-ezredtől érkezett,

amely a nagy-britanniai Mildenhall légi-bázisán tevékenykedik. A kiképzést segítette a svéd légierő 823-as oldalszámú, kétülékes JAS-39D Gripen vadászgépe és három oktatópilótája is. A repüléseket háromnapos tantermi felkészülés előzte meg; ennek során az amerikai és a svéd szakemberek osztották meg a sikeres és

biztonságos légi utántöltéshez szükséges információkat. Az elmélet után kapott főszerepet a szárnyvég alatti hajlékony csöves légiutántöltő-konténerekkel felszerelt tankergép. A kiképzés során a Gripenekkel és a tankergéppel az első hat nap alatt átlagosan napi hat órát repültek a magyar és a svéd pilóták. Az első napokban

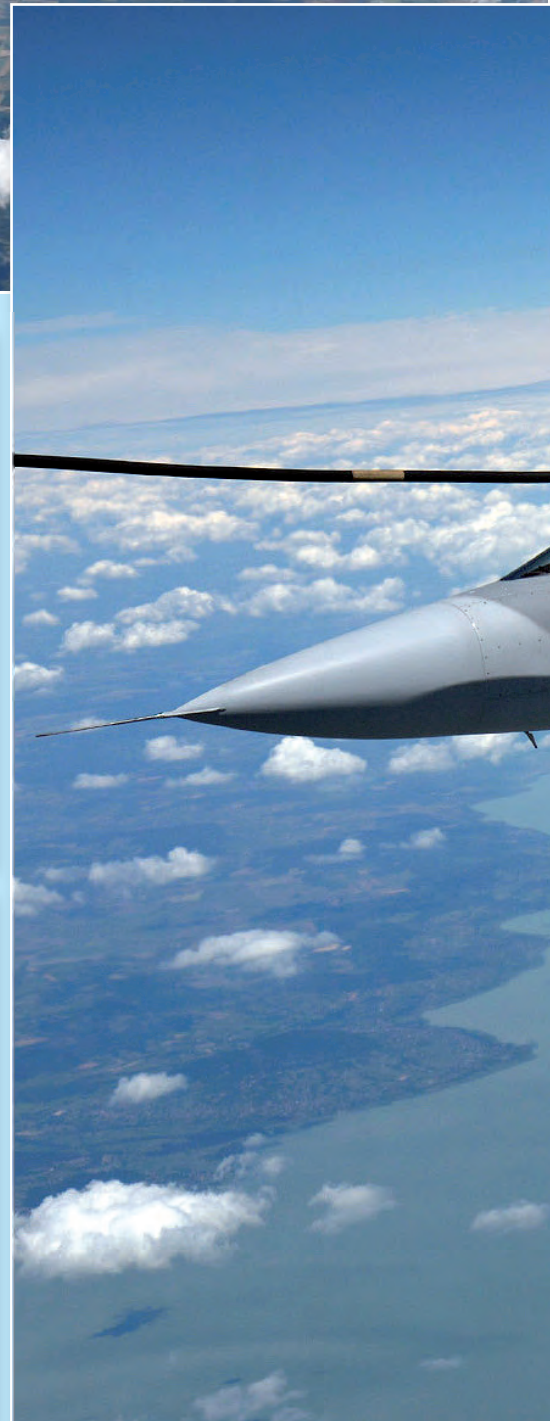

csak a megközelítéseket és a tankergéppel végzett szoros kötelékrepülést, majd az utántöltés nélküli „száraz” csatlakozást gyakorolták. Ezek sikeres elvégzése után kerülhetett sor a valós légi utántöltés begyakorlására is, ezzel bővítve a magyar

Gripenek és hajózóik képességeit. A tíznapos kiképzés során két magyar pilóta szerezte meg az oktatópilótai képesítést, így a jövőben már ők oktathatják társaikat a légi utántöltés végrehajtására.

Forrás: www.mildenhall.af.mil

**Pihenés
nélkül**

HÉTFŐNKÉNT ROBBANTUNK

JANUÁR ÓTA MEGSZAKÍTÁS NÉLKÜL DOLGOZNAK AZ MH 1. HONVÉD TŰZSZERÉSZ- ÉS HADIHAJÓS EZRED SZAKEMBEREI A HORTOBÁGYON.

Magazinunk júliusi számában mutattuk be a Hortobágyi Nemzeti Park területén folyó lőszermentesítési és tájrehabilitációs projektet. A legnagyobb feladatot a terület talajában lapuló robbantótestek és eszközök felkutatása és megsemmisítése jelenti. A munkálatok terhe, a park munkatársai mellett, elsősorban az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred tűzszerészeinek vállát nyomja. A több esztendőn át tartó projekt katonai részvételével kapcsolatban az alakulat parancsnokát, Csurgó Attila ezredest kérdeztük.

– Hány katonával van jelen az alakulat, és mennyi időt töltenek a terepen?

– A munkát 2015 januárjában kezdték meg katonáink. Heti váltásokban 40–45 tűzszerészünk dolgozik folyamatosan a területen. A mentesítés a tervek szerint 2016 májusában fejeződik be, hiszen 4000 hektárnyi területről beszélünk, amelynek minden négyzetméterét át kell vizsgálni és meg kell tisztítani.

– Hány robbanószerkezetet találtak a mentesítés első szakaszában?

– Több mint félmillió! *Григорьев* 2013-ban kezdték el a talaj átvizsgálását és a feltárási munkákat, s ez a munkafolyamat még most is tart. Közel 38 ezer jelzőkarót szűrtak le eddig.

Ez azt jelenti, hogy 38 ezer olyan pontot találtak, ahol jelzett a műszerük. Ezek közül persze nem mindegyik robbanóttest, ugyanis olyan rakéta- és bombamaradványokat is rejthet a föld, amelyek nem semmisültek meg teljesen. Ráadásul a felszerelésük annyira érzékeny, hogy a legapróbb vasmaradványt is kimutatják a talajban. Köztük olyanokat is, amelyek nem robbanószerkezethez tartoztak. A közel 38 ezer jelzőkaró azonban így is sejteti, hogy milyen volumenű feladatról van szó.

– Ilyen nagyságrendnél valószínűleg szokatlan dolgokat is találnak a tűzszerészek.

– Természetesen. A lőtér az 1940-es évektől egészen 1994-ig üzemelt. A kezdeti időszakban a

német, illetve a magyar légierő használta, később a Varsó Szerződés tagállamai, köztük a szovjet légierő. Végül az 1990-es években ismét a magyar lé-

Csurgó Attila ezredest

gierő vette birtokba a lőteret. Tűzszerészeti és mentesítési szempontból annak az időszaknak a maradványai a legizgalmasabbak, amelyek az egykori Szovjetunióhoz, illetve a Varsói Szerződéshez köthetők. Tudni kell, hogy ez a lőtér kísérleti terep volt, azaz számos olyan eszközöt és robbanótestet teszteltek itt, amelyek a gyakorlatok során nem váltak be, ezért később nem is rendszeresítették. Most ezeket is meg kell semmisítenünk, de ilyenkor a szokásosnál is nagyobb óvatosságra van szükség. Hiába ismerős például a bombatest, elképzelhető, hogy a gyújtószerkezet teljesen más, mint amit később bevezettek akár a magyar, akár a szovjet félnél.

– Van olyan robbanótest, amit nem semmisítenek meg, hanem az alakulat laktanyájába szállítják tanulmányozás céljából?

– Mindig megragadjuk a lehetőséget, amikor olyan eszközt találunk, amely felhasználható tanulmányozás, tanulás céljából. Természetesen előbb hatástalanítjuk, gyújtószerkezetét eltávolítjuk, majd bekerülnek a tűzszerészek oktatókabinetjébe, ahol a felkészítést szolgálják.

– A robbanótesteket a helyszínen semmisítik meg. Ki választja ki a pontos helyszínt, és mi a teendő a robbantás után?

– A helyszínt a Hortobágyi Nemzeti Park munkatársai jelölik ki olyan területen, ahol a robbantás nem tesz kárt a környező élővilágban. A mi feladatunk az, hogy visszatemessük a feltárási göd-

roket, illetve helyreállítsuk azokat a robbantási helyeket, ahol az el nem szállítható eszközöket megsemmisítjük. Az ilyen jellegű tájrehabilitációt a Magyar Honvédség vállalta magára. A projekt második részének egyébként éppen az a lényege, hogy a szakemberek teljesen visszaállítsák az eredeti állapotokat.

– Adódtak-e biztonsági problémák a munkálatok során?

– Nem, az elmúlt hónapokban balesetmentesen hajtottuk végre feladatainkat, annak ellenére, hogy a tavaszi időszak a talajviszonyok miatt elég bonyolulttá tette a munkát.

Néhány napos napsütés után a talaj felső része tíz-húsz centiméterig betonkeménnyé válik, annyira, hogy még a nagy teljesítményű földmunkagépeknek is kihívást jelent. Ha esik az eső, akkor viszont olyan lápos területek alakulnak ki, amelyek jócskán megnehezítik a munkavégzést. Ennek ellenére katonáink a feladatot már június kilencedikére, azaz három héttel a megszabott határidő előtt végrehajtották úgy, hogy a megjelölt mellett további területeket is mentesítettek.

– A projekt első része lezárult, a második most kezdődött. Tudtak egy kicsit lazítani a két fázis között?

– Nem. Megszakítás nélkül dolgozunk, hétvégén is. Minden héten kedden történik a váltás, de előtte egy nappal, hétfőn még megsemmisítjük azokat a robbanótesteket és eszközöket, amelyek addig előkerültek.

MEGÚSZTÁK!

ALIG FODROZÓDÓ, KISSÉ HÍVŐS BALATON, 5,2 KILOMÉTERES TÁV, DESZANT-GUMICSÓNAKOT HÚZÓ KATONABÚVÁROK: EZ VOLT A 14. ÚSZÓ ERŐD.

Több mint háromszáz katona, honvédségi közalkalmazott és katonasulis diák vett részt a 14. Úszó Erőd részeként, az idei Balaton-átúszáson. A honvédségtől rekordszámú, 346 nevezés érkezett a Révfülpös és Balatonboglár közötti úszásra, és mivel a rendezvényt rögtön az első kiírt időpontban meg is tartották, gyanítható, hogy közülük a legtöbben valóban át is úszták a Balatont. A regisztráció és az ilyenkor szokásos orvosi vizsgálat közben felfedezhettük, hogy a hagyományoknak megfelelően az idei Úszó Erőd „parancsnoki teendőit” is dr. Orosz Zoltán altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnökének helyettese látta el, aki – mint fogalmazott – már tizenkettedik alkalommal próbál átúszni a másik partra... és eddig ez mindig sikerült is.

– A legemlékezetesebb persze az első alkalom volt, amikor az ember a saját bőrében tapasztalta meg, hogy milyen is

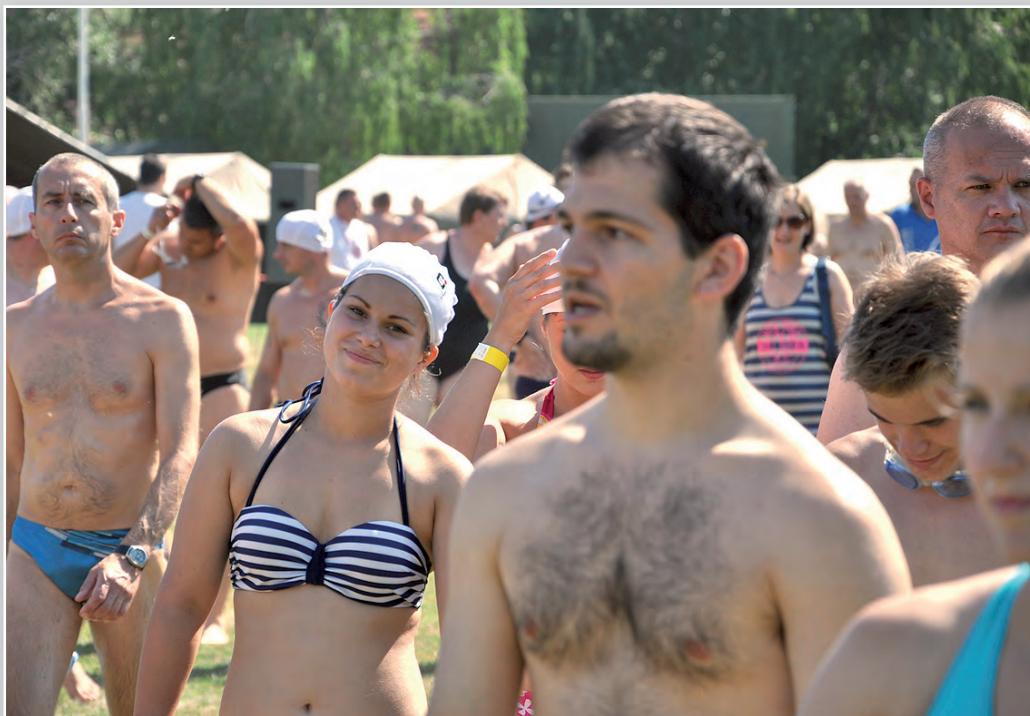
több mint öt kilométert úszni a Balatonban. Hiába a sok előzetes jó tanács, úszószemüveget akkor még nem viseltem, pedig a vízben lebegő finom homokszemcsék hosszabb idő alatt irritálhatják a szemet. Egy másik alkalommal pedig az időjárás tréfált meg. Akkor a szél miatt eleve kétséges volt, hogy megrendezik-e a Balaton-átúszást. Én éppen a tó közepén jártam, amikor egy erősebb szélroham magas hullámokat kavart – elevenítette fel élményeit az altábornagy, hozzáteve, hogy most szerencsére nagyon sima a víz, éppen hogy csak fodrozódik. A tábornok különben valószínűleg jövőre is ott lesz az Úszó Erődben, mivel bevallottan régi vágya, hogy egyszer tükörsima felületű vízben ússza át a magyar tengert.

Azt is régóta tudjuk, hogy nincs Úszó Erőd extra teljesítmény, látványosság nélkül. Az MH 5. Bocskai István Lövészdandár felderítőbúvárai ezúttal sem a fő-

sodorral tartottak. Kapcsolatban állnak egy leukémiás gyermekeket segítő alapítvánnyal, ezért deszant-gumicsónakban ülő beteg gyermekeket húztak át a tavon – természetesen katonai alakzatban.

– A csónak körül hámba kötve, egymással szinkronban húztuk a járművet – a benne ülő személyekkel és felszerelésükkel együtt. A terhelés és a nagy táv miatt ez számunkra különleges feladat volt, de speciális felkészülést nem igényelt, hiszen felderítőként, katonabúvárként jó fizikai állapotunk szinten tartása alapkövetelmény. A tó közepén megálltunk, és élményfürdőzéssel-búvárkodással tettük a gyerekek számára még emlékezetesebbé ezt a napot – mondta Miklós Bence zászlós, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár 24. Bornemissza Gergely-felderítőzászlóaljának bűvár-koordinátora.

Az ilyenkor szokásos rövid, félig-meddig katonás eligazítás után a fehér sapkás

A túlparton természetesen már felépült a katonai sátoertbor; a megfáradt úszókat pedig katonazenekar és díszelgők bemutatója is várta.

A táborban Orosz Zoltán altábornagy emléktárggyal jutalmazta az Úszó Erődbe legtöbb katonát delegáló alakulatokat, azaz az MH 5. Bocskai István Lövészdandárt (26 fő), az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandárt (23 fő) és az MH 86. Szolnok Helikopterbázist (19 fő). Az Úszó Erőd legfiatalabb tagja a 2004. december 2-án született Mohácsi Richárd (édesapja a Szurmay-dandárnál szolgál), míg a legidősebb az 1945. április 10-én született Sipos László nyugállományú ezredes volt.

Úszó Erőd tagjai laza alakzatban indultak a kijelölt rajthely felé. Itt összefutottunk Erdei „Madár” Zsolttal, aki az UNICEF-csapat tagjaként, két év kihagyás után teljesítette újra a távot. Véleménye szerint az országnak nagy szüksége van a honvédségre.

– Sajnálom, hogy annak idején megszűnt a kötelező sorkatonaság, mert a honvédség jó példa a fiatalok számára. A seregben még él a fegyelem, a rend és a keménység. Ha úgy nézem, tulajdonképpen az egész élet egy nagy kiképzés, és a honvédség ehhez mindenkinek jó alapot, mintát adhat – vélte a világ- és Európa-bajnok, profi ökölvívó.

Hét év, 70 ezer
repült óra

PARANCSNOKVÁLTÁS

JÚLIUS ELSEJÉN ÜNNEPÉLYES KERETEK KÖZÖTT ADTA ÁT A PÁPAI NEHÉZ LÉGI SZÁLLÍTÓ EZRED (HEAVY AIRLIFT WING – HAW) VEZETÉSÉT FRANK ROMBOUITS EZREDES HELYETTESÉNEK, TREVOR W. NITZ EZREDESNEK. AZ ALAKULAT LEKÖSZÖNŐ HARMADIK, VALAMINT ÚJ, NEGYEDIK PARANCSNOKA EGYARÁNT KÜLÖNLEGESNEK ÉS EGYEDÜLÁLLÓNAK NEVEZTE A C-17-ESEK OTTHONÁT.

Az MH Pápa Bázisrepülőtéren települt ezred tizenkét ország szoros és kiváló együttműködésének gyümölcse. Az alakulat megannyi változáson esett át 2008. évi létrejötté óta, de egy valami a kezdetektől fogva változatlan: minden megbízatást sikeresen hajtottak végre. A tavalyi évben csaknem 10 ezer tonna rakományt és sok-sok embert szállítottak a Boeing C-17 Globemaster III-asok; az alakulat fennállása óta pedig már csaknem 47 ezer tonnát mozgattak meg.

– Rendkívül különleges alakulatot vezethettem. Szomorú vagyok, hogy haza kell mennem, és ezt teljesen komolyan mondom. Őszintén szólva, amikor 2013-ban idekerültem, azon gondolkodtam, hogy mégis mi lehet olyan nehéz egy három repülőgépből álló ezred vezetésében? Otthon, a holland légierőnél, sokkal na-

gyobb alakulatokat bíztak rám – fogalmazott Frank Rombouts ezredes, aki két évet töltött a pápai bázisrepülőtéren, a három óriás szállító repülőgépet üzemeltető

ezred élén. A különbség azonban – saját bevallása szerint – hamar kiderült.

– Odahaza minden egyszerű volt, hiszen jól ismertem az eljárásokat és az

embereket, ráadásul ugyanabban a kultúrában éltünk. Amikor megérkeztem Magyarországra, tizenkét különböző nemzet, illetve eltérő kultúra fogadott. Minden ország fia-leánya másképp reagált egy-egy parancsra vagy megoldandó feladatra – jegyezte meg a leköszönő parancsnok.

Frank Rombouts ezredes a holland tisztképző iskolát befejezve, 1980-ban Texasban, az Amerikai Egyesült Államok légierijének Shepard légibázisán kezd-

te meg pilóta-tanulmányait. Négy évvel később megkapta első hazai megbízatását, amelynek során a holland királyi légi-erő oktatópilótájaként NF-5A/B Freedom Fighter szuperszonikus vadászgépeken repült. Később egész családjával újra az Egyesült Államokba költözött. Korábbi alma materében, a Shepard támaszponton előbb átképezték a T-38 Talon szuperszonikus, kétüléses oktatógépre, majd négy és fél évig oktattott ugyanitt ezen a típuson.

Hazatérve Hollandiába, 1991-től F-16-os vadászbombázó repülőgépekkel repült. Számára addig szokatlan feladatot hajtott végre 1998-ban, amikor először szállt fel szállító repülőgéppel, egy Fokker F50-essel.

Karrierje során a holland királyi légi-erő katonai iskolájának parancsnoka is volt, mindezek mellett 2006-ban, Afganisztánban, a kabuli repülőtér légi irányításáért felelt. Pápara kerülése előtt, 2009-ben, újabb afganisztáni missziót teljesített, ekkor már az ISAF-ban szolgáló holland királyi légierős állomány parancsnokaként.

Frank Rombouts ezredes 2011-ben teljesítette a C-17-es típusátképzést, így kívülről-belülről ismeri a Nehéz Légi Szál-

lító Ezredet fémjelző óriásokat. Mint elmondta: magyarországi megbízatása tökéletes lezárása pályafutásának (parancsnoki székének átadása után nyugállományba vonul), hiszen egy rendkívül értékes egységet volt szerencséje vezetni.

– Amikor átvettem a parancsnokságot 2013-ban, talán az volt a legnehezebb feladat, hogy összeszedjem azokat, akik jönni is akartak hozzánk, és mi is együtt tudtunk dolgozni velük. További nehézséget okozott akkor még, hogy a nem magyar állománynak és a velük költöző családtagoknak nem tudtunk angol nyelven is beszélő pápai orvost találni. Az önök nyelve gyönyörű, de szinte megtanulhatatlan a külföldiek számára, pedig elhihetik, hogy próbálkoztam többször is – mesélte Rombouts ezredes.

Hasonló probléma állt fenn az oktatással is. A partnerországokból érkező szakemberek jó része szeretteikkel együtt költözött Magyarországra, megbízatásuk idejére. Számukra égetően sürgős volt gyermekeik taníttatásának megoldása.

– Szerencsére ezek a problémák már a múlté. Folyamatosan fejlődik az alaku-
lat, és javulnak a körülmények. Ma már korántsem olyan nehéz meggyőzni a szakembereket, hogy vállalják a pápai beosztást – hangsúlyozta a távozó parancsnok.

Hasonló fejlődésen ment keresztül a C-17-es gépek pilótáinak és fedélzetmestereinek kiképzése. Korábban hatalmas távokat kellett megtenniük, hogy más országok légterében hajthassanak végre légi utántöltést, alacsony magasságban történő repülést és teherdobást.

Ma már mindezt Nyugat-Magyarország térségében is végrehajthatják.

A körülmények javulása mellett az ezred feladatrendszere is sokat változott.

– Az elmúlt időszakig bevetéseink nyolcvan százalékát az Afganisztánba, majd onnan vissza történő repülések tették ki. Most, hogy az afganisztáni misszió lecsengőben van, új területek kerültek előtérbe. Jelenleg kapacitásunk több mint ötven százalékát az Afrika, a fennmaradó részt pedig leginkább Európa országai felé irányuló szállítási feladatok adják. Voltak kezdeti nehézségek, ahogy mindig, mindenütt, de mára már gyakorlatilag a világon bárhova el tudunk repülni probléma nélkül. Mindezt bizonyítja az, ami-re a leginkább büszkék vagyunk: csaknem hetvenezer repült órát tudhatunk a hátunk mögött egyetlen baleset nélkül. Az itt dolgozó emberek elégedettek, a küldetéseket sikerrel és baleset nélkül hajtjuk végre, így én is elégedett, boldog parancsnok vagyok – összegzett Rombouts ezredes. Hozzátette: a legjobban talán Magyarországot fogom hiányolni, amikor hazamegyek. Az emberek mindig nagyon kedvesek voltak velem. Az itteni gyönyörű természet, az operák, a musical-előadások: mind-mind nagyon fognak hiányozni nekem.

Utódlását illetően Rombouts ezredes így fogalmazott: nyugalommal tölti el az a gondolat, hogy jó kezekben hagyja hátra szeretett alakulatát, hiszen eddigi helyettese vette át az irányítást.

Trevor W. Nitz ezredes 1989 óta viseli az amerikai légierő egyenruháját. Első

megbízásaként C-21-es repülőgépre került, majd 1996-tól a C-17-es típust repülte, később ő vezette az amerikai légierő típusváltását is az előd C-141-esről.

Ezt követően számos bázison szolgált, nem egyszer parancsnoki szerepkörben. 2013-ban kezdte meg magyarországi feladatát, az ezred parancsnokhelyetteseként.

– Nagyon megtisztelő lehetőséget kaptam azzal, hogy én vezethetek egy kü-

lönleges és egyedülálló egységet. Tudtam ugyan, hogy egyszer én leszek az ezred parancsnoka, mégis, amikor megkaptam a kinevezést, nagyon izgatott lettem – idézte fel a parancsnokváltás időszakát Nitz ezredes.

A lehetőség azért is különleges, mert a tizenkét nemzet alkotta ezred nemcsak Európában, de a világon is igen ritka. S habár minden nemzetnek megvan a saját eljárása a különböző feladatok megol-

dására, a sokszínűség jelentette kihívás mellett megvan mindennek az előnye is.

– Mindig remek, amikor egy kérdés megválaszolására tizenkét különböző ötlet születik; így könnyen ki lehet választani a legjobbat – mondta az új parancsnok.

Trevor W. Nitz ezredes szerint még nagyon hosszú út áll az ezred előtt. Mint fogalmazott, még mindig a fejlődő szakaszban vannak, ám ezzel együtt készek és képesek ellátni minden feladatot, amit a nemzetek elvárnak tőlük.

– Még mindig egy fiatal szervezet vagyunk, de mindent végrehajtunk, amit csak kérnek tőlünk. Nemsokára új hangárba költözünk, ami sok előnyt jelent számunkra – tudtuk meg Nitz ezredestől.

Az új komplexum egy helyen összpontosítja az ezred vezetését, ráadásul a komolyabb karbantartó javításokat is el lehet majd végezni benne. Így a kötelező nagyjavítások végrehajtásához sem kell majd egészen az Egyesült Államokig repülni a C-17-esekkel.

Az afganisztáni bevetések csökkenésével és az új kihívások megjelenésével kapcsolatban Nitz ezredes úgy fogalmazott, hogy az ezred számára a célállomások változása nem jelent problémát, hiszen az alakulat emberei jól felkészültek és továbbra is készen állnak minden feladat végrehajtására.

Nem mindenkinek sikerült

RENDÉSZETBŐL JELES

TIZENÖTEN JELENTKEZTEK, DE NEM MINDENKINEK SIKERÜLT ELVÉGEZNI E KATONAI RENDÉSZ ALTISZTI TANFOLYAMOT.

A három hónapos képzés után a tanfolyamot sikeresen elvégzőket július 11-én avatták katonai rendész altisztekké Szentendrén. A 400 órás katonai rendész altiszti képzést és átképzést az MH Altiszti Akadémia szervezte a Honvéd Vezérkar Hadműveleti Csoportfőnökségének szakmai irányításával. Az immár harmadik alkalommal megrendezett tanfolyamon idén tizenötven vettek részt.

A képzést a Maléter Pál Rendész-zászlóalj tartotta a jelentkezőknek. Riczler Tamás alezredes, a rendész-zászlóalj parancsnoka elmondta: a tanfolyamot sikerrel teljesítők a három hónap alatt kellő szakértelem birtokába jutottak, és megszerezték minden jogosultságot ahhoz, hogy katonai rendész feladatokat lássanak el. Így többek között elsajátították a gépjármű-baleseti helyszínelési, a járőröző katonai rendész, valamint a kényszerítő eszközök használatának ismereteit. Ugyancsak kiképezték őket a technikai oszlop és delegáció biztosítására, illetve értékszállítási és biztosító rendészeti feladatok ellátására.

A három hónapos tanfolyam végén a hallgatók záróvizsgán adtak számot tudásukról. Az elméleti vizsgán a kikép-

zés összes tárgykörét érintették. Ezt követte a harcászati gyakorlati vizsga, ahol ellenőrző-áteresztő pontot kellett üzemeltetniük, és ennek során váratlan hely-

zetekre kellett reagálniuk. Az alezredes elmondta: ez már a harcászati foglalkozásokon gyakorolt feladatrendszer volt, de mint a katonai rendészet egyik alap-

pillére, külön hangsúlyt kapott a felkészítés során. A számonkérés kiegészült még katonai rendészeti szakmai intézkedéstechnikai vizsgával és egy ellenőrző lövészettel, ahol két lőszámban kellett megfelelően teljesíteniük a vizsgázóknak.

A zászlóaljparancsnok elégedett volt teljesítményükkel, egyszersmind hangsúlyozta: „Magasra emeltük a követelményszintet, aki nem felelt meg, a következő évben újból jelentkezhet”.

Ami pedig az átképzésen résztvevőket illeti, ők a tanúsítvány kézhezvétele után katonai rendész képesítéssel is rendelkeznek majd. Riczler Tamás alezredes kiemelte: akik elvégezték a katonai rendészeti altiszti képzést, illetve az átkép-

zést, a későbbiekben, ha életpályájuk úgy hozza, nagy eséllyel pályázhatnak a 2016 januárjában megalakuló MH BHD Katonai Rendészeti Központ átlományába is.

Védelem és információ

LÉGY KÉPBEN!

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ KATONAI REPÜLŐGÉPEINEK HAJÓZÓI CSAK EGY VÉKONY BŐR FEJVÉDŐVEL INDULTAK FELADATAIK VÉGREHAJTÁSÁRA. 21. SZÁZADI UTÓDAIK PEDIG SISAKJUK SEGÍTSÉGÉVEL AKÁR A REPÜLŐGÉPEN IS ÁTLÁTNAK...

Legyen szó merev- vagy forgószárnyas légi járművekről, szuperszonikus vadászgépről, lassú szállítóhelikopterről, a gépek hajózóinak fejét ma már szinte minden légierőben megfelelő sisak védi. A többnyire speciális műanyagból készített sisakok feladata sokrétű. Az elsődleges cél persze a védelem. A sisak kulcsfontosságú szerepet játszik például a repülőgép nem tervezett elhagyásakor, azaz katapultálás vagy ejtőernyővel történő kiugrás esetén – legyen szó a nagy sebesség miatti erős légáramlat hatásainak kivédéséről vagy az éjszaka az erdőbe érkező pilóta fejének védelméről.

A megfelelő anyagú ellenző nemcsak a naptól és az UV-sugárzástól óvja viselője szemét, de a ma már egyre gyakoribb lézeres besugárzás fényét is kiszűrheti. A szem mellett a fülét is védi a hangszigeteléssel ellátott sisak: aki

mondjuk ült már egy Mi-17-es deszantterében, pontosan tudja, miről van szó.

A pilóta emellett ma már egyre több információt is kap a sisakján keresztül. A bőr fejevédőbe elsőként a rádiók hangszórói és mikrofonjai „költöztek be”. A második világháborúban már gyakorlatilag minden repülőgépen „bedrótozott” bőrből készült fejevédőt viselő pilóták repültek. Az első, nagyobb lépést a műanyagok megjelenése jelentette. A gázturbinás hajtóművek és a nagy sebességű katonai repülés elterjedésével a fejevédők területén is generációváltásra volt szükség. 1947-ben kezdték használni az amerikai haditengerészet és a hadsereg légierőjének pilótái a P-1 sisakot, amely a mai, modern sisakok őskének tekinthető. A folyamatos fejlődés során ma már nemcsak a pilóta fülét, hanem a szemét is információkkal segíti a sisak. A piló-

Az 1940-es évek: egyszerű fejevédő, minimális védelmi funkció.

A sugárhajtású P-80-as vadászgéppel kezdődött a sisakok fejlődésének új szakasza.

Az amerikai légierő P-1-es sisakja.

A sugárhajtású gépekkel együtt érkezett a műanyag héjú védősisak.

tafülkék műszerfalát először a szélvédő elé helyezték, átlátszó kijelzők (HUD) egészítették ki, amelyen a repülés szempontjából fontos adatok láthatók. Később (néhány típusnál) ide már az előrefigyelő infravörös kamera képe is felkerült. Az informatika fejlődése pedig lehetővé tette, hogy az egyre nagyobb teljesítményű, de egyre kisebb méretű számítógépeknek köszönhetően a sisakok sze-

mellenzői alakuljanak át mindent látó és megmutató információs felületté.

AZ ÚTTÖRŐ

Az első, mai értelemben vett modern sisakrendszer az AH-64A Apache harci helikopterekhez kifejlesztett, 1987-ben hadrendbe állt IHADSS (integrált sisak- és információs rendszer) volt. A Honeywell fejlesztette M142 IHADSS-rendszer a pilóta és a légilövész jobb szeme elé helyezték, átlátszó, 40×30 fokban látómezőben használható képernyőn alapult. Az IHADSS képernyőjén a helikopter repülésével, fedélzeti és fegy-

Királyi védelem: Harry herceg képzett Apache-lövész.

Orosz megoldás Kínából: Shchel-3UM.

A mindentudó Cobra: az apró púpok rejtik a fej mozgásának meghatározásához szükséges LED-eket.

verrendszereivel kapcsolatos információk jelentek meg. A lövész képes volt a gép orrában lévő (nappal és éjjel vagy rossz időjárási viszonyok között is használható) optikai rendszert is irányítani. A gépágyú is vezérelhetővé vált a segítségével, először megvalósítva az azóta széles körben elterjedt „oda lövök, ahova nézek” célzási módszert. A képet egy 2,54 milliméter átmérőjű, hagyományos katódsugárcsőves képernyőn jelenítette meg az IHADSS számítógépes rendszere, majd ezt a képet vetítették a pilóta szeme elé elhelyezett, átlátszó, speciális kijelzőre.

AZ OROSZ PILLANTÁS

A MiG-29 Fulcrum és a Szu-27 Flanker vadászgépek fülkéiben tűnt fel először a ZS-5 sisakhoz rendszeresített Shchel-3UM-1 sisak-célzórendszer. Segítségével a pilóta a nagy manőverező-képességű, rövid hatótávolságú, infravörös önirányítású R-73 (AA-11 Archer) légiharc rakéták fejével foghatta be az ellenséges repülőgépet, majd indíthatta a rakétát. Ez a képesség komoly előnyt jelentett a manőverező légi harcok közben. A rendszert és annak továbbfejlesztett változatait a mai napig hasz-

nálják a volt szovjet, majd orosz gépeket hadrendben tartó légierők.

A GRIFFEK SZEME

A Saab Aerosystems és a BAE Systems 2003 óta fejlesztte együtt a JAS-39 Gripen vadászbombázó repülőgépekhez tervezett Cobra sisakrendszeren. A jellegzetes alakú sisakkal már több hadgyakorlaton és tesztrepülésen dolgoztak a gyári berepülőpilóták, de Svédország mellett a Dél-afrikai Köztársaság is rendszeresítette Gripenjeihez. A Cobra technológiai megoldásait az Eurofighter Typhoon repülőgéphez kifejlesztett Stryker sisakrendszerből örökölte. Egy Mil-Std 1553B szabványú adattsinnel csatlakozik a repülőgép számítógépes rendszereihez. Ennek köszönhetően közvetlenül a pilóta szeme előtt jelennek

IHADSS, a célzórendszerek úttörője.

Modern pilótasisak: könnyű, erős, okos.

meg a repüléssel és a fegyverzettel kapcsolatos információk. Így a pilóta anélkül „lehet képen” a gép fedélzeti rendszereinek állapotát, illetve a felderített adatokat illetően, hogy a műszerfalra pillantana. A Cobra alkalmas légi és földi célok befogására, valamint a céladatok folyamatos megjelenítésére is. Azt, hogy hova néz a pilóta, a fej mozgását követő, speciális, tizenhat LED-et alkalmazó rendszer figyeli. Ettől lesz a Cobra jellegzetesen rücskös kialakítású. A LED-ek fényét három nagy sebességű kamera észleli, s ennek alapján „tudja” a repülőgép, mire kíváncsi a pilóta. A sisakon egy nappali fényviszonyok között alkalmazható kamerarendszer is található, amely a repülés utáni kiértékelést segíti, hiszen rögzíteni képes a külvilág képeit és azt is, mikor hova nézett a hajózó. Mindezek mellett, a kifinomult hangrendszer segítségével, a veszélyt jelző hangokat onnan hallja a pilóta, ahonnan azok érkeznek, ezzel is segítve a légi helyzetkép gyors feldolgozását.

A LEGDURVÁBB

Egy átlagos mozinéző gondolkodás nélkül elhinné, hogy az F-35 Lightning II nehezen észlelhető kialakítású, ötödik generációs vadászbombázó repülőgéphez fejlesztett harmadik generációs sisakrendszer, a HMDS (Helmet-Mounted Display System) egy sci-fi film kelléke. Pedig nem: az amerikai Rockwell Collins és az izraeli Elbit Systems közös leány-

vállalata, a Vision Systems International mérnökei a világ jelenleg legmodernebb, fejre helyezhető információs központját fejlesztették ki. A 265 ezer dollárba kerülő sisak feleslegessé is tette a HUD használatát a pilótafülkében, hiszen annak minden funkcióját átvette. A repülőgép összes fontos adata (sebesség, magasság, repülési irány, figyelmeztetések és céladatok) mind a sisakba épített speciális, átlátszó kijelzőre vetítve jelennek meg. Sőt, a hat – a repülőgépbe integrált, kifelé néző, nappal és éjjel is működő – kamera képét is megjelenítheti a pilóta, a fejmozgását figyelő rendszerrel együttműködve. A hajózó így a szó szoros értelmében „átlát” a repülőgépen. Ennek megfelelően nincs szükség különálló éjjellátó szemüveg használatára sem.

A sisak fejlesztésénél kiemelt szempont volt a minél kisebb tömeg elérése, illetve a sisakrendszer súlypontjának optimalizá-

lása. Nem mindegy ugyanis, hogy a nagy túlterheléssel járó manőverek során mekkora tömeget kell megtartania a hajózó nyakizmainak...

A külső zajokat a passzív hangszigetelés mellett aktív rendszer is csökkenti, s természetesen itt is működik a veszély irányából megszólaló hangrendszer. A pilóta munkájának rögzítését a HMDS esetében is különálló kamerarendszerrel oldották meg.

MÁSODIK CSAPÁS

A Cobra sisakrendszer kapcsán jelent meg a BAE Systems Stryker sisakjának továbbfejlesztése: ennek immár a második generációs változatát kínálja a cég. A sisak integrált éjjellátó kamerarendszert kapott. A gyártó szerint a merev- és forgószárnyas repülőgépeken egyaránt használható Stryker II – a modernizált kép megjelenítő technológiának köszönhetően – még jobb éjjellátó képességet kölcsönöz a pilótának, emellett nappal is tökéletesen működik. A sisak egyaránt alkalmazható analóg és digitális műszerfallal felszerelt repülőgépeken. Sőt, a jelenleg használt Stryker helyett bármiféle fejlesztési-integrálási munkálatok nélkül használható a Stryker II. A gyártó az Eurofighter Typhoon-felhasználók mellett nem titkolta a Gripen-üzemeltető országokat is megcélozta a rendszerrel, konkurenciát teremtve a szintén BAE Systems-közreműködéssel elkészült Cobrának.

Sebesség,
precizitás,
szaktudás

BÉKÉBEN IS ÉLESBEN

ISMÉT LÁTVÁNYOS LÉGI- ÉS VÍZIPARÁDÉT LÁTHATTUNK A DUNA PARLAMENT ELŐTTI SZAKASZÁN. A LEVEGŐBEN A MŰREPÜLŐ-PILÓTÁK, A VÍZEN PEDIG A MAGYAR HONVÉDSÉG KATONÁI KÁPRÁZTATTÁK EL A LÁTOGATÓKAT.

Július negyedikén és ötödikén – több esztendő kihagyás után – ismét megrendezték a Red Bull Air Race budapesti futamát. A világhírű versenysorozat sokak szerint legszebb helyszínén a világ legjobb műrepülő-pilótái mérték össze tudásukat. A rendezvényt a Magyar Honvédség vízi- és légi bemutatója tette még látványosabbá. A hőség ellenére a Duna-partra látogató több tízezres nézőközönség mindkét napon láthatta a honvédség Mi-17-es és Mi-8-as helikoptereit, hadihajóit, emellett más alakulatok katonáinak profeszionális akcióit is megcsodálhatta.

Dr. Lippai Péter ezredes, az MH 88. Könnyű Vegyes Zászlóalj parancsnoka elmondta, hogy a katonai bemutató során az ejtőernyősök 1200 méter magasról ugrottak a Dunán elhelyezett pontonszigetekre. Ezt követte egy fiktív művellet: egy egyedi festést kapott „ellenséges” naszád jelent meg a Lánchíd irányából, amelyet az MH 86. Szolnok He-

likopterbázis helikopterre tartóztatott fel, amíg az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj csoport-

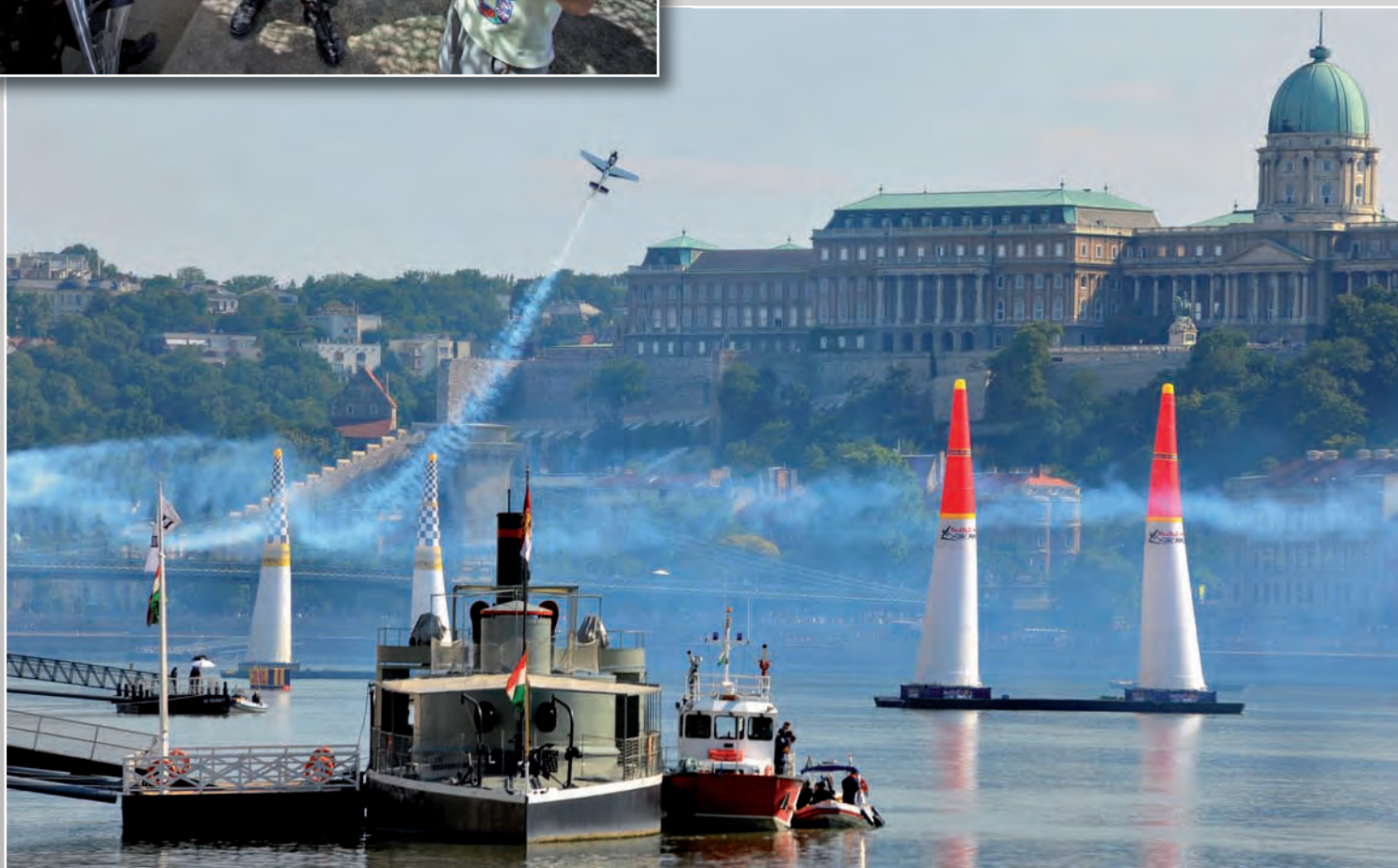
jai három csónakkal meg nem közelítették, és el nem foglalták. A oroszfiúk szerepébe ezúttal a hadihajósok bújtak, „terroristahajójukat” a szolnoki katonáknak kellett elfoglalniuk. A látványos

és hangos akció végén a katonák az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred AM-32-es, DUNAFÖLDVÁR nevű hajóján hagyták el a helyszínt.

– Alkalmazkodva a civil rendezők igényeihez, mindkét napon rendkívül koordináltan, szinte másodpercnyi pontos-

hogy megmutassa képességeit. Nem egy beállított képet láthattak a nézők, hanem egy-egy mozzanatot mutattunk be, például a kötelékreplést vagy a helikopterből történő vízideszantot – jegyezte meg a százados.

A Red Bull Air Race verseny vasárnapi programjának zárásaként a Duna felett áthúzott a Magyar Honvédség két JAS-39 EBS HU Gripen vadászgépe is.

A kétnapos eseményen a Magyar Honvédség toborzóirodáinak mellett a HM Zrínyi Nonprofit Kft. médiakamionja is je-

sággal sikerült végrehajtanunk ezt a félórás mozzanatot – tette hozzá az ezredes.

Fidel Ákos százados, a szolnoki helikopterbázis helikoptertervezője, egyben a kombinált katonai bemutató szakkomentátora elmondta, hogy a gyorsköteles kiemelés mozzanatát egész évben gyakorolják a helikopterbázis, illetve a különleges műveleti zászlóalj katonái.

– Ez egy remek lehetőség a Magyar Honvédség számára,

len volt, ahol az érdeklődők próbálhatták a repülőgép-szimulátort.

– Fontos megjegyezni, hogy a katonai bemutató nem jöhetett volna létre az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj, az MH 88. Könyű Vegyes Zászlóalj, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred, valamint az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred katonáinak professzionális munkája nélkül – hangsúlyozta Lippai Péter ezredes.

Az 50. évfordulón a Ruhr fantomjával az oldalán repült a Lancaster.

ÉGI TRADÍCIÓK

„SOHA NEM ADJUK MEG MAGUNKAT, ÉS HA, AMIT EGY PERCIG SEM HISZÜNK, A SZIGET VAGY ANNAK EGY RÉSZE LE LENNE IGÁZVA, AKKOR BIRODALMUNK TENGEREKEN TÚLI RÉSZÉIN A BRIT HAJÓHAD SEGÍTSÉGÉVEL FOLYTATJÁK A HARCOT.”

WINSTON CHURCHILL

A brit miniszterelnök 75 évvel ezelőtt megfogalmazott jövendölése szerencsére nem vált valóra. A hitleri Németország terve, a Seelöwe hadművelet igazából el sem kezdődhetett, de ehhez a brit, a lengyel és a cseh pilóták hősiességére volt szükség.

A nyugat-európai villámháború záróakkordjaként 1940 nyarán Franciaország is kapitulált. Hitler ezután még megpróbált megegyezni a britekkel. Elfogadja, hogy a tengeren az angol flotta az úr, ha Churchill kormánya jóváhagyja a kontinensen megszerzett pozícióit, és hozzájárul a gyarmatok újrafelosztásához. Az elutasító válasz után a német vezér már a szigetország elleni hadműveletek tervezését adta parancsba. A tervek szerint Anglia elfoglalásának három szakaszban kellett volna bekövetkeznie. Az első cél a Csatorna feletti ura-

lom megszerzése volt, majd a légi fölény kivívása, végül a szárazföldi erők partraszállása következett volna.

Az első „menetet” a németek nyerték, a Ju-87-es „Stukák” bombái halálos veszélyt jelentettek a brit hadihajóknak. Az admirálisok a veszteségek hatására kénytelenek voltak leállítani a La Manche-on az angol hajók forgalmát. 1940. augusztus 13-án kezdődött a támadássorozat második része, ez volt az Adler-tag, a „Sasok napja”. A német légierő bombázóinak feladata akkor még csak a tengerparti radartornyok és a brit királyi légierő, a RAF repülőtereinek rombolása volt. A bombázókat a lengyelországi légi harcokban már érdemeket szerzett vadászpilóták kísérték, akik számára az első napok könnyű győzelmek sorozatát ígérték. A Bf 109-esek ellen az angolok az akkor már veteránnak számító Hawker Hurricane-okat és a vado-

natúj Supermarine Spitfire-eket küldték harcba – jórészt tapasztalatok nélküli, sportrepülő-klubokból toborzott egyetemista pilótákkal. Hősök születtek és ifjú hősök haltak meg az angliai égen az egyenlőtlen küzdelmekben. Augusztus végére a királyi légierő a kifulladás határára került: 233 pilótájukat temették el, s a közel 1000 vadászrepülőgépből mindössze 466 maradt.

Am a veszteségekkel együtt a tapasztalat is nőtt, a radartornyok infor-

2015: a Hurricane maximális sebességgel, a Typhoon az átesés határán, de tartják a köteléket.

mációi alapján a repülésirányító központok már pontosan a várható támadás légterébe küldhették a kötelékeket, így estére egyre több szék maradt üresen a franciaországi német repülőterek ebédlőiben is. A kudarc keserű ízét megérezve Adolf Galland, a németek vadászpilóta ásza Göring marsall kérdésére, miszerint mire van szükségük a győzelemhez, azt vágta a Luftwaffe parancsnokának képébe : Adjon egy század Spitfire-t!

Szeptemberre a német légitámadások célpontja már a polgári lakosság lett, így a repülőterekre nehezedő nyomás csökkent. Hiába volt a negyvenezer civil áldozat, az angolok kitarítottak, így Hitler szeptember 17-én elhalasztotta az angliai inváziót. Churchill nem felejtkezett el az angliai csata bátor pilótáiról, tetteiket így köszönte meg: „Az emberi konfliktusok történetében még soha nem kö-

szönhettek ilyen sokan, ilyen sokat, ilyen keveseknek.”

A „kevesekre” történő emlékezés a mai napig tart. 1957-ben három megmaradt repülőgépből a RAF Coningsby bázisán létrehozták a Battle of Britain Memorial Flight-ot. Az egy Spitfire-ből, egy Hurricane-ból és egy Lancaster bombázóból álló kötelék óriási munkával karbantartott gépei folyamatosan új festést kapnak, az éppen aktuális évfordulókra emlékezve. Az égi hagyományörzők még arra is ügyelnek, hogy ne feledkezzenek meg egykori szövetségeseikről sem, így volt olyan szezon, amikor a 303. lengyel (Kosci-

uszko) századból Jan Zumbach őrnagy 13 légi győzelmes gépének kabalafiguráját festették a Spitfire oldalára.

1943. május 16–17. éjszakája ismét jeles dátum a RAF történelemkönyvében. Ekkor indultak a feketére festett Lancasterek a Ruhr-vidék gátjainak rombolására, mivel a hatalmas tározók vize létfontosságú volt a német hadiipar acélgyártásához. A legendás 617. század nagy veszteségek árán, de teljesítette küldetését. Így nem csoda, hogy az 50. évfordulón a „Ruhr fantomja” festéssel repült az öreg bombázó. 20 évvel később már „fiatalítottak”, 2013-ban egy Tornado GR4-es vezérsíkjára került fel a festmény.

1944. június elején bőven akadt dolga a szövetséges légierő repülőterein dolgozó repülőgép-szerelőknek és a kezeikben lévő ecseteknek. A partraszállás előtti napokban több ezer vadászgépre és bombázóra kellett felfesteni a fekete-fehér inváziós csíkokat, hogy a légi harcokban már messziről megismerjék egymást a bajtársak. A európai partraszállás napja, a D-day 70. évfordulójára, 2014-ben, a RAF Eurofighter Typhoonjai kapták meg egykori elődeik csíkjait, így nem lehet csodálkozni azon sem, hogy 2015 nyarán – az angliai csata 75. évfordulójának tiszteletére – a légi harcok idején alkalmazott terepszínű festéssel ismét egy „Tájfun” repül köteléket a veteránokkal.

2014: a D-day emlékére.

Szezononként változó festéssel repülnek a veteránok.

2013: dísfestésű Tornado repülése a gátrobantók tiszteletére.

ZARÁNDOKVONAT

KEZDJÜK RÖGTÖN EGY KÉRDÉSSSEL. MI A KÖZÖS A KÖVETKEZŐ FÖLDRAJZI NEVEKBEN, ILLETVE A TÖRTÉNELMI SZEMÉLYISÉGEK NEVEIBEN: HARGITA, TOKAJ, PÉCS, ISONZÓ, SZENT ISTVÁN, SZENT LÁSZLÓ? A VÁLASZ: TÖBBEK KÖZÖTT EZEKET A NEVEKET VISELTÉK AZOK A VASÚTI KOCSIK, AMELYEK AZ ISONZÓ EXPRESSZT ALKOTTÁK.

Hogy mi is volt az Isonzó Expressz? Az Indóház Közlekedési Kiadó, a MÁV Nostalgia Kft., a Budakeszi Kultúra Alapítvány, a HM Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály, illetve a Nagy Háború Kutatásáért Közhasznú Alapítvány közös szervezésében megálmodott és útjára indított zarándokvonat, amellyel az érdeklődők július 20–23. között az első világháborús olasz hadszíntér legfontosabb helyszíneit kereshették fel.

T. Hámosi Ferenc, az Indóház Kiadó vezetője elmondta: másfél évig tartott, amíg az ötletből valóság lett. Ennyi idő kellett ahhoz, hogy az utazás részleteinek megszervezése mellett tartalmas szakmai programot is össze tudjanak állítani a különvonat utasai számára.

A budapesti Keleti pályaudvarról a szlovéniai Nova Goricába tartó különvonatra ötszázharmincan váltottak jegyet. Sokan magyar zászlókkal, nagyszüleik, dédszüleik fényképeivel, félt-

ve őrzött korabeli levelekkel, illetve egyéb családi ereklyékkel érkeztek a pályaudvarra. Velük utaztak a Magyar Tartalékosok Szövetsége hagyományörző tagozatának tagjai is, akik korhű első világháborús egyenruhában és felszere-

léssel tették meg a zarándokutat. Nemcsak rendhagyó történelemórákat tartottak a vonatút során, hanem díszelgő feladatokat is elláttak a négy nap alatt megtartott számos megemlékezésen. Még egy érdekesség: a különvonatot a

Hatszázhatvanezer magyar katona halt hősi halált az első világháborúban.

„Ezeken az ormokon olaszok és magyarok harcoltak egymással. És testvérekké lettek a halálban!”

magyar határig a MÁV egyik igazán különleges, vezetőállásán a magyar címert viselő M61 Nohab dízelmozdonya vonatta.

Az Isonzó Expressz tizennégy óras út után érkezett meg a szlovén kisvárosba, Nova Goricába. Az utasokat a település és a régió vezetői ünnepélyes keretek között fogadták. Az itt lakók tisztelettel őrzik a környéken folyt harcok során elesettek emlékét. Az idei év azonban különleges hangsúlyt kapott, hiszen az Isonzó-front megnyitásának századik évfordulójára emlékezünk.

A második és a harmadik napon az Olaszország és Szlovénia területén található, kiemelt jelentőségű történelmi helyszíneket nézték meg a zarándokút résztvevői. Mint az utazás közbeni be-

Az egykori hadszíntéren a mai napig találunk katonai felszerelési tárgyakat, robbanószerkezeteket.

Az Isonzó Expressz a smaragdzöld színű folyó felett, a Solkan viadukton.

szélgetésekből kiderült, az utasok többségének felmenője szolgált az olasz fronton. Közülük sokan soha nem tértek haza, mások meggyomorodva, súlyos sebesülésekkel éltek túl a háborút. Szomorú, torokszorító történetek hangzottak el, néhányan sírva mutatták meg társaiknak a nagypapáról, dédpapáról fennmaradt egyetlen, féltve őrzött fényképet.

A Doberdó-fennsík legmagasabb pontján, a 275 méter magas Monte San Michele kettős csúcsánál Pintér Tamás – a Nagy Háború Kutatásáért Közhasznú Alapítvány vezetője – előadásában elhangzott: a stratégiai fontosságú pont a görzi hídfő védelmének kulcsa volt. A magaslat csúcsán álló emlékmű a mai

Az Osztrák–Magyar Monarchia 14 550 katonája nyugszik a foglianói katonai temetőben.

napig az egykor itt harcolt magyar és olasz katonák bátorságát hirdeti. „Ezek az ormokon olaszok és magyarok harcoltak egymással. És testvérekké lettek a halálban!” – olvasható az alkotáson.

A Doberdón elesett magyar katonák visintini emlékkápolnáját még a háború idején, 1918 márciusában kezdték el építeni. Mire azonban felszentelték volna, véget értek a harcok, így az épület évtizedeken keresztül méltatlan módon istállóknak és csirkeórnak használták. Magyar vállalkozók és civil szervezetek segítségével 2009-ben sikerült befejezni és felszentelni, azóta fontos magyar zarándokhely, ahol mindenki leróhatja kegyeletét a Nagy Háborúban elesett magyar katonák emléke előtt. A kápolnában az Isonzó Expresszel utazó

két magyar táborigazgató – Nánai László őrnagy, a Protestáns Táborigazgató Szolgálat püspök-helyettese, illetve Horváth Kornél hadnagy, római katolikus táborigazgató – a háborús szolgálat feladatairól, a táborigazgatók munkájáról, valamint az első világháborúban betöltött szerepükről tartott rövid előadást, amit közös imádsággal zártak.

San Martino Del Carso település templomdombján a 4. nagyváradi magyar királyi honvéd gyalogezred emlékgúlájának történetét, valamint az itt lezajlott csaták legfontosabb eseményeit ismertette a látogatókkal Rózsafi János, az alapítvány munkatársa. Beszélte a magyar katonák hősiességéről, valamint arról is, hogy ennek ellenére miért kellett feladniuk az itt kiépített védvonalat.

A foglianói osztrák–magyar katonai temető a Monarchia tizennégyezer-öttszázötven katonájának földi maradványait őrzi. A különvonat utasai itt elhelyezték az emlékezés virágait, nemzetiszínű szalagjait azokon a sírköveken, amelyeken magyar név olvasható. A közeli redipugliai temető Európa legnagyobb katonai emlékműve és zarándokhelye, hiszen a hatalmas márványlépcső százezer-száznyolcvanhét elesett olasz katona hamvait őrzi. Az emlékmű három keresztje és a kápolnája alatt huszonnégy márványlépcsőfok látható, melyekbe a Presente! feliratot

A zarándokvonat utasai – köztük a legkisebbek is – több katonai temetőben helyezték el az emlékezés virágait.

Az Isonzónál számos helyen állítottak emléket a hősi halottaknak.

Az első világháború szinte minden magyar családot érintett. A harcok négy éve alatt három és fél millió magyar katona öltötte magára a Monarchia egyenruháját, közülük 660 ezren veszítették életüket, sokan pedig testileg-lelkileg örökre megnyomorodva tértek haza. Csak a tizenkét isonzói csatában 441 ezer fő volt az osztrák–magyar hadsereg vesztesége. Ennyi volt a halottak, a sebesültek, az eltűntek és a hadifogságba esettek száma.

vésték be. Az olasz katona-bajtársiasság szerint az elesett harcos halála után is harcban szerzett testvéreivel tart, így mikor sorakozók alkalmával egy-egy halott nevét mondták, társai helyettük is kiáltották: Jelen!

A mai szlovén területeken található világháborús helyszíneket bejárva az utasok a Nova Gorica-i vasútállomásról induló szerelvényről megtekinthették a solkani katonai temetőt. E sírkert a nyílt vasúti pálya mellett fekszik, ezért, valamint a meredek partfal miatt, gyalogos megközelítése nem biztonságos, így a szervezők csak azt vállalták, hogy a fejfák mellett lassan haladó vonatból mesélnek a temetőről. A hely érdekessége, hogy először az Osztrák–Magyar Monarchia isonzói harcokban elesett katonáit temették ide, majd 1916-ban, Görz elfoglalása után, az olaszok is itt helyezték végső nyugalomra hősi halottaikat. A korábban eltemetett osztrák–magyar katonák nyughelyeit azonban nem bántották. Amikor ismét a Monarchia kezére került a teme-

tő területe, az olasz katonasírok érintetlenek maradtak.

A vonat ezután áthaladt az 1916-ban lerombolt, ám később eredeti állapotába újjáépített Solkan viadukon, amely a maga 85 méterével a mai napig a világ legnagyobb téglaeépítésű vasúti hídja. Az Isonzó Expressz néhány percre megállt a hídon, hogy az utasok fényképet készíthessenek a viadukt alatt folyó, az Alpokban eredő, majd Olaszország területén az Adriai-tengerbe ömlő, 200 kilométer hosszú Isonzóról.

feletti magasságig felnyúló hegycsúcson szerezhettek benyomást a különvont utasai. Itt lehetett ugyanis megtekinteni több, sziklába vájt, eredeti állapotában megőrzött kavernát, azaz olyan mesterségesen kialakított üreget, amelyekben az Osztrák–Magyar Monarchia védelmi harcra berendezkedett bakái próbálták túlélni a „földi poklot”. Sokan csak itt döbbsenek rá, mennyire nehéz, kiszolgáltatott és kilátástalan helyzetben voltak a katonák.

A négynapos zarándokút a Stanjel település katonai temetőjében megtartott

Megemlékezés a stanjeli katonai temetőben.

Az 1917. október 24-én kezdődött caporettói áttörésnek Kobarid város múzeuma állít méltó emléket. Az embertelen körülmények között zajlott száz évvel ezelőtti harcokról pedig leginkább a Kolovrat település fölé 1140 méteres tengerszint

megemlékezéssel ért véget, ahol az Isonzó Expressz utasai szintén elhelyezték koszorúikat, virágjaikat, nemzetiszínű szalagjaikat. A rendezvény végén a két tábori lelkész kegyeleti imát mondott az első világháborúban elesett valamennyi hős lelki üdvéért.

A megemlékezés után, a negyedik nap reggelén élményekkel feltöltődve vagy éppen megtalált lelki nyugalommal indultak haza az Isonzó Expressz utasai. T. Hámosi Ferenc szerint a zarándokút tapasztalatainak értékelése természetesen több időt vesz igénybe, azt azonban már a hazaúton látni lehetett, hogy sikeres volt a program. Éppen ezért van rá esély, hogy jövőre újra útra kel az Isonzó Expressz. Már csak azért is, mert 2016-ban lesz éppen száz éve annak, hogy az Osztrák–Magyar Monarchia katonáinak el kellett hagyniuk a Doberdó-fennsíkot. És természetesen azt sem szabad elfelejteni, hogy 2017-ben a caporettói áttörés centenáriuma emlékezünk majd.

Az Isonzó-front megnyitásának századik évfordulójára emlékeztek.

Csaták az Isonzónál (2.)

A caporettói áttörés után
visszavonuló olasz csapatok.

TÜNÉKENY CSODA

AZ ISONZÓI CSATÁK SORÁN EGYEDÜL AZ UTOLSÓ, AZAZ A TIZENKETTEDIK ALKALOMMAL LÉPETT FEL TÁMADÓLAG A NÉMET CSAPATOKKAL MEGERŐSÍTETT OSZTRÁK–MAGYAR HADERŐ. AZ AKKOR ARATOTT GYŐZELMET AZONBAN A KÖZPONTI HATALMAK MÁR NEM TUDTÁK KIHASZNÁLNI. A „CAPORETTÓI CSODA” AZ EREJE VÉGÉRE ÉRT KATONAI SZÖVETSÉG UTOLSÓ SIKERES PRÓBÁLKOZÁSA VOLT.

A hatodik isonzói csatában aratott győzelmükkel fölénybe került olaszok 1916 őszen rövid idő alatt három támadást intéztek az osztrák–magyar állások ellen. A Komeni-fennsík meghódítását célzó, szeptember 14-én indított hadművelet (hetedik isonzói csata) három nappal később összeomlott, s ugyanez lett a sorsa az október 9–12. között lezajlott nyolcadik próbálkozásnak is. Luigi Cadorna tábornok, olasz vezérkari főnök a két kudarc után rövid pihenőt engedélyezett katonáinak, majd

október 31-én újfent offenzívába kezdett. A heves ágyútűzzel bevezetett akció részben elérte célját, hiszen november 4-ig, a kilencedik isonzói csata végéig két kilométerrel visszaszorították az osztrák–magyar erőket a Komeni-fennsíkon. Az olaszok tehát lassan, de biztosan törtek előre kelet felé, a Monarchia hadvezetése számára ugyanakkor még ennél is riasztóbb volt az a tény, hogy a három őszi csatában a támadók veszteségei alig haladták meg a védőké. A hadifogságba esett osztrák–magyar

katonák magas száma (21 ezer fő) pedig kérlelhetetlenül rávilágított: a Monarchia déli hadszíntéren harcoló csapatai belefáradtak a küzdelembe.

ÚJABB OLASZ RÉSZSIKEREK

A többé-kevésbé eseménymentes tél után az olaszok 1917. május 14-én – két napos tüzéségi előkészítést követően – lendültek ismét támadásba. Cadorna az arcvonal déli szakaszán, a 3. hadsereggel tervezte végrehajtani a főcsapást.

Elsődleges célja az Adriai-tenger partján fekvő Trieszt előtt kialakított utolsó védelmi vonal, a Hermada magaslat elfoglalása volt, majd az offenzívát a kikötőváros birtokbavételével akarta megkoronázni. Mindezek előtt azonban – szándékainak álcázására – Görztől északra is csapást tervezett, hogy oda csalogassa az osztrák–magyar haderő tartalékait. Terve majdnem sikerrel járt, a Görz-nél kibontakozott akció nyomán ugyanis a védők valóban megkezdtek tartalékaik átcsoportosítását. Ezt kihasználva május 23-án a déli szakasz 20 kilométer széles arcvonala – az olasz tüzéség rövid ideig tartó, de heves ágyúzása után – előrelelendült a 3. hadsereg, amely már az első napon jelentős eredményeket ért el, s 9000 hadifoglyot is ejtett. A Svetozar Boroević tábornok vezette osztrák–magyar 5. hadsereg azonban végül megállította, sőt több helyen visszavonulásra kényszerítette a támadókat. A 10. isonzo-i csata június 5-én zárult – mindkét fél szempontjából szomorú eredménnyel: az olaszok mintegy 160 000, a védők pedig 150 000 katonát vesztek. Rendkívül magas volt a hadifoglyok száma is: 24 000 osztrák–magyar és 27 000 olasz esett fogásba. Ez utóbbi adat Cadornát is elgondolkodtatta, s kénytelen volt beismereni, hogy emberei harci morálja – akárcsak a szemben álló félé – hanyatlak.

Az olasz vezérkari főnök ugyanakkor azt is jól látta, hogy a védők meggyengültek, ő pedig nem akart időt engedni a sorok rendezéséhez. Éppen ezért minden korábbinál nagyobb erő összpontosított a következő támadó hadművelethez. A főcsapást ezúttal északon, a tolmeini hídfő közelében mérte az olasz 2. hadsereg, míg az arcvonala déli szakaszán – a Hermada magaslatnál – a 3.

hadseregnek le kellett kötnie a Monarchia csapatait. Augusztus 17-én, a Tolmeini városa és a tenger között húzódo szakaszon komoly ágyútűz vezette be a 11. isonzo-i csatát, két nap múlva pedig megindult a gyalogság is. Boroević úgy vélte, hogy Cadorna – akárcsak az előző alkalommal – délen mérí a főcsapást, ezért tartalékainak nagyobb részét augusztus 22-én oda irányította. Az olaszok éppen erre vártak. Augusztus 23-án északon, Canale (ma Kanal ob Soči – Szlovénia) körzetében rövid, de nagy erejű tüzéségi előkészítés után a 2. hadsereg rohamra indult, majd a védelmet áttörve gyors ütemben haladt előre a Bainsizza-Heiligengeist fennsíkon, amelyet súlyos harcok után kénytelenek voltak feladni az osztrák–magyar csapatok. A csata az arcvonala nagy részén augusztus utolsó napjaiban befejeződött, leszámítva a stratégiai fontosságú Monte San Gabriele magaslat környékét, ahol csak szeptember közepe után némultak el a fegyverek.

BARÁTSÁGTALAN SZÖVETSÉGES

A Monarchia szempontjából tehát katasztrofálisan zárult ez az ütközet, ráadásul egy újabb olasz offenzíva a végső összeomlással és Trieszt elvesztésével fenyegetett. A helyzetet csak egy meg-

Az Isonzo-menti állásokat – a fedezéképítés nehézségei miatt is – nagyon nehéz volt megvédeni.

előző jellegű támadás segíthetett, amely elgyérst az olaszokat visszasorítják, másrészt a védelem számára kedvező terepszakaszokat foglalnak el. Ám az osztrák–magyar haderő önmagában már nem volt elég erős egy ilyen vállalkozáshoz, ezért a németekhez kellett fordulni. Akadt azonban egy kis bökkenő. Miután a Monarchia a keleti hadszíntéren, 1916 nyarán súlyos vereséget szenvedett az oroszoktól, a központi hatalmak valamennyi fegyveres ereje fölötti legfelsőbb irányítás német kézbe került; erről az 1916. szeptember 6-án aláírt megállapodás rendelkezett. Ennek megfelelően a hadműveletek további alakulásába vajmi kevés beleszólása lehetett az osztrák–magyar politikai és katonai vezetésnek, szövetségesük ugyanis rájuk kényszerítette akarátát. Az olaszokkal szemben tervezett akció esetén sem történt ez másként.

A Monarchia stratégiáinak egy része, illetve az 1916. november 21-én elhunyt uralkodó, Ferenc József utóda, Károly is úgy gondolta, hogy egy, a déli hadszíntéren önállóan kivívott győzelem

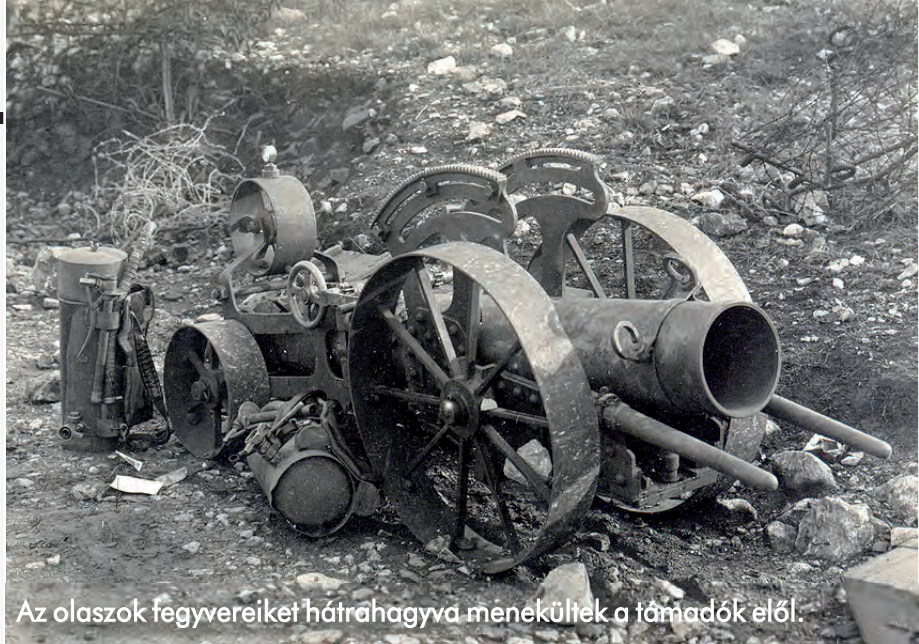

A nagyszabású offenzívához német segítség is érkezett.

helyreállíthatja Bécs megkopott tekintélyét. Éppen ezért az olaszok elleni támadáshoz nem katonákat, hanem elsősorban tüzéségi eszközöket kértek szövetségeseiktől. Javaslatuk lényege az volt, hogy a keleti hadszíntéren a németek váltsák fel az osztrák–magyar csapatokat, amelyek aztán – az átcsoportosítást követően – szembeszállhatnak az olaszokkal. A németek azonban nem akartak asszisztálni a Monarchia „felemelkedéséhez”, hiszen számukra értelemszerűen tökéletesen megfelelt a szövetségben belül kialakult erőviszony. Ennek megfelelően ragaszkodtak ahhoz, hogy a tervezett hadműveletben német csapatok is részt vegyenek. Az idő sürgett, így Károly kénytelen volt engedni. A tervezett támadáshoz a központi hatalmak hadvezetése létrehozta a hét német és nyolc osztrák–magyar hadosztályból álló – a német Otto von Below tábornok irányította – 14. hadsereget; nekik kellett végrehajtaniuk a főcsapást az Isonzo és más, kisebb folyók völgyében haladva, ezzel ugyanis a hegygerinceken és a csúcsokon berendezett olasz állásokat megkerülhették, illetve elszigetelhetők. Az akcióban ezen kívül még az Isonzo-hadseregcsoporthoz és a karintiai arcvonal 10. hadseregére várakoztak feladatok. A hadművelet legfőbb célja az volt, hogy az olaszokat visszaszorítsák sík területre, egészen pontosan a Tagliamento folyón túlra.

ÁTTÖRÉS CAPORETTÓNÁL

Az offenzívát 1917. október 24-én hajnalban az osztrák–magyar haderő gáztámadása vezette be; a négy órán át tartó művelet – amelynek hatását a ködös, párázó időjárás csak tovább fokozta – súlyos veszteséget okozott az olasz csapatoknak. A vegyi csapást tüzéségi előkészítés követte, majd a gyalogság lépett akcióba: a katonák Tolmeinnél nyolc óra körül, Flitschnél (ma Bovec – Szlovénia) pedig kilenckor rohanták meg az ellenes állásokat. A 14. hadseregnek a jobb szárnyon és középen, az Isonzo folyó völgyében előrenyomuló csapatai három óra alatt áttörték az olasz vonalakat, s estére elfoglalták Caporetto városát. Október 25-én a német–osztrák–magyar erők tovább folytatták a támadást, és egymás után szigetelték el a csúcsokat megszállva tartó ellenséget. Ezen a napon megkezdődött az olasz 2. hadsereg felbomlása, amely másnapra általánossá

Az olaszok fegyvereiket hátrahagyva menekültek a támadók elől.

vált: a katonák fegyvereiket, felszerelésüket hátrahagyva, rendfokozatukat letéve, esetenként polgári ruhába öltözve menekültek a síkság felé, nyomukban a diadalittas üldözőkkel.

A negyedik napon a támadók mintegy 40 kilométert előretörve elfoglalták Cividalét, a síkság kapuját. Az Isonzo-hadseregcsoporthoz szemben álló olasz 3. hadsereg is megkezdte visszavonulását. A váratlanul nagy sikert látva az osztrák–magyar hadvezetés megváltoztatta eredeti elhatározását, s már nem akart a Tagliamento-nál megállni, helyette a Brenta és a Piave folyók elérését tűzte ki célul. A napok óta harcoló csapatokon azonban mindinkább kiütközött a fáradtság, ráadásul az esőáztatta utak állapota miatt az utánpótlás is akadozott. Mindezekon felül, az üldözést tovább lassította a megáradt Tagliamento, amelyen csak november 2-án kezdődhetett meg az átkelés. Ez a késedelem lehetővé adta az olaszoknak arra, hogy rendezetten visszavonuljanak a Piave

mögé, ahól a nyugati hadszíntérről időközben átdobott antanterőkkel közösen védelemre rendezkedtek be.

A támadók november 9-én érték el a folyót, átkelési kísérleteiket azonban az olaszok csírájukban elfojtották. Más úton kellett tehát bevenni a túlsó partot. A feladat megoldására a 14. hadsereg jobb szárnyán harcoló I. osztrák–magyar hadtest látszott a legalkalmasabbnak. Alfred Krauss tábornok katonái azonban nem tudták elfoglalni a Piave-menti olasz állások lerohanása szempontjából döntő jelentőségű Monte Grappa hegytömböt; a november közepéig tartó kísérleteik súlyos veszteségek mellett meghiúsultak. Hamarosan beköszöntött a tél is, ami véget vetett a harcoknak. A német csapatokat visszaszállították nyugatra, a déli hadszíntéren pedig újra megkezdődött az állóháború.

Bár az olasz haderőre nem sikerült döntő csapást mérni, a hadművelet elérte célját: az arcvonal rövidebb lett, s az osztrák–magyar erők a védelemre al-

Osztrák–magyar katonák zsákmányolt haditechnikai eszközök mellett a caporettoi áttörés után.

A 12. isonzó csata során 300 000 olasz esett hadifogságba.

Francia Deport ágyú olasz kezelőszeméllyel: az antant erők hadfelszerelést is adtak szövetségesüknek.

Armando Diaz

kalmasabb területen, a Piave keleti partján rendezkedhettek be. A „caporettoi csoda” néven is emlegetett 12. isonzó csatában az olaszok súlyos vereséget szenvedtek: 2. hadseregük teljesen megsemmisült, 10 ezer katonájuk esett el, 30 ezer sebesült meg, 300 ezer pedig hadifogságba esett. A 2. és 3. hadsereg mintegy 400 ezer szökevényét csak hosszú idő elteltével, messze a hátszögben sikerült elfogni. Tüzérségüket is érzékeny veszteség érte: a hadművelet vé-

gén 4884 lövegük és aknavetőjük jutott a győztesek kezére. A vereségért Cadornát tették felelőssé, s november 9-én fel is mentették vezérkari főnöki beosztásából; helyébe Armando Diaz tábornok lépett.

NÉGY TÁBORNOK, NÉGY TERV

Az említettek mellett jelentős mennyiségű élelmiszer is a Monarchia kezére került; a hatalmas hadizsákmány átmenetileg javította az osztrák–magyar csapatok helyzetét, de 1918 tavaszára ezek a készletek is elfogytak, így az élelemadagokat csökkentették. A katonák éheztek, a lovakat takarmány híján levágták, a húst pedig a csapatok étkezésének javítására fordították. A vonóerő hiánya miatt ugyanakkor a tüzérség szinte teljesen megbénult. Az osztrák–magyar hadvezetés a hadsereg bomlásának folyamatát egy újabb, az előző évihez hasonló győzelemmel akarta megállítani. A támadó hadművelettel kapcsolatban azonban erősen megoszlottak a vélemények, amit jól illusztrál az a tény, hogy a Monarchia négy katonai szaktekintélye (Arthur Arz von Straussenburg tábornok, vezérkari főnök, elődje, Franz Conrad von Hötzendorf tábornok, illetve Svetozar Boroević tábornok és Alfred Krauss tábornok) négy különböző meg-

oldást javasolt. A végső döntés azonban a lehető legrosszabb volt. A 170 kilométeres arcvonalon mindenkinek és mindenütt támadnia kellett. Az erőknek ez a szétforgácsolása eleve kudarcra ítélte a hadműveletet, mert a szükséges erőfőlényt sehol sem lehetett kialakítani. Arról már nem is beszélve, hogy az olasz hadsereg már kilábalta a válságból, és angol–francia csapatokkal megerősítve várta a támadást, amelynek pontos időpontját is megtudták az osztrák–magyar oldalról átszökött, illetve a foglyul ejtett katonáktól.

Maga az offenzíva 1918. június 15-én, ötórás tüzérségi előkészítés után indult meg. A Hétközség fennsíkján, a nehéz hegyes terepen már az első napon elakadtak a támadók, a Piavenál azonban hosszú ideig tombolt a küzdelem. Az elszántan rohamozó csapatok az ellenséges part több pontján megvetették a lábukat, de a szilárd olasz védelemmel szemben a hídfő kiszélesítésére már nem volt erejük. Ráadásul a természet is az olaszok oldalára állt: a küzdelem legkritikusabb napjaiban, június 17–18-án a heves esőzések következtében a folyó megáradt, a víz elsodorta a nagy nehézségek árán megépített hadihidakat, így lehetetlenné vált a túlsáron harcolók utánpótlással történő ellátása. A hadvezetés nem tehetett mást, beismerte a támadás kudarcát és elrendelte a visszavonulást, melynek nyomán június 24-én reggelre az osztrák–magyar csapatok ismét a folyó bal partján, eredeti állásaikban voltak.

A kezdeményezést újfent az olaszok ragadták magukhoz. 1918. október 24-én – egy évvel Caporetto után – angol és francia hadosztályokkal megerősített erők átkeltek a Piavén, két nap alatt áttörték az osztrák–magyar védelmet, és sikeresen nyomultak előre. A történetek döntő csapást jelentettek a Monarchia számára: október 28-án Prágában forradalom tört ki, amely visszaállította a cseh–morva országrész függetlenségét. Október 29-én a horvát nemzetgyűlés mondta ki Horvátország elszakadását, az október 31-i, budapesti őszirózsás forradalom pedig Magyarország függetlenségét. Közben a hadsereg is felbomlott, így a hadvezetés megbízottjai 1918. november 3-án, Padovában kénytelenek voltak aláírni a fegyverszünetet.

(Forrás: Szabó László: *Doberdo, Isonzo, Tirol* Kossuth Könyvkiadó, 1980.)

AMIT LÁTNOT KELL!

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ BEFEJEZÉSÉNEK 70. ÉVFORDULÓJÁHOZ KAPCSOLÓDÓ SOROZATUNKBAN – A KONFLIKTUST MEGÖRÖKÍTŐ TÖBB MINT EZER MOZI-, ILLETVE TÉVÉFILM KÖZÜL – 70 OLYAN ALKOTÁST AJÁNLUNK OLVASÓINK FIGYELMÉBE, AMIT LÁTNI KELL, HOGY TELJES LEGYEN AZ EMLÉKEZÉS...

Szovjet-országi filmgyártás

Ballada a katonáról (Баллада о солдате; Ballad of a Soldier)

Fekete-fehér, magyarul beszélő, szovjet háborús filmdráma, 90 perc, 1959
Rendezte: Grigorij Csuhráj
Főszereplők: Vologya Ivasov, Zsanna Prohorenko, Jevgenyij Urbanszkij, Nyikolaj Krjucskov

A Cannes-i fesztiválon is kitüntetett filmben a szokásos szovjet háborús ábrázolással szemben a harc, a csatátér csupán közvetve van jelen: szinte csak addig, amíg Aljosa, az ijedten hátráló fiatal katona kilő két német tankot, amiért néhány nap jutalom szabadságot kap. Ezt az időt szinte fel is emészti hazautazása, amelynek során a háború okozta leg-

különbözőbb emberi problémákkal szembesül, és megismerkedik egy lánnyal, Surával. Kettejük bontakozó szerelmének árnyalt ábrázolása áll a középpontban, miközben nem maradhatnak függetlenek a körülöttük zajló élettől. Ez a líraiság a legfőbb erénye

ennek a sokszor kritikai hangvételű, moralizálástól sem mentes filmnek, amelyet joggal tartanak a szovjet „új hullám” mesterművének.

Csendesek a hajnalok (А зори здесь тихие; A zori zdes tikhie)

Fekete-fehér (részben színes), magyarul beszélő, szovjet háborús filmdráma, 188 perc, 1972

R.: Sztanyiszlav Rosztockij
Főszereplők: Jelena Drapeko, Jekatyerina Markova, Olga Osztroumova, Andrej Martinov

A film Borisz Vasziljev szovjet katonamérnök írói munkásságának legismertebb al-

kotása, a Csendesek a hajnalok (más fordításban: A hajnalok itt csendesek) című kisregénye alapján készült, és a második világháborúban játszódik. A történet szerint 1942-ben, miközben a szov-

A Szovjetunióban már jóval a második világháború előtt felmerült az igény, hogy a szovjet filmek egy Hollywoodhoz hasonló gyártási komplexumban készüljenek, így alakult meg 1924-ben a Moszfilm néven ismert filmstúdió elődje. Mai mércék szerint persze a nyugati és a keleti tömb két meghatározó filmgyártó centrumát összehasonlítani már csak a szemben álló hatalmak eltérő történelme, politikai és gazdasági viszonyai miatt sem volna ildomos. Amíg például Hollywoodban mindig is a pénz volt az úr, addig a Moszfilmben a szovjet idők alatt a kommunista párt és annak ideológiája, az Oroszországi Föderáció megalakulása után pedig leginkább a pénz hiánya dominált.

Mindezek ellenére a Moszfilm igazi filmművészeti központtá, Európa egyik legnagyobb filmgyárává vált, műhelyeiben világhírű rendezők és színészek sora alkotott, s munkásságuk nyomán például a második világháborúról is sok remekmű született. Mára viszont a Moszfilm egyeduralma a háborús filmeket illetően is véget ért. Bár utolsó ilyen témájú alkotásuk, a 2012-ben bemutatott Fehér Tigris több fesztiváldíjat is bezsebelt, alig egy évvel később azonban minden idők legnagyobb kasszasikerét hozó orosz háborús filmjét, a 3D technikával készült Sztálingrádot már egy másik filmstúdió, az Art Pictures Group jegyezte.

jet falvak, városok férfi lakosságának zöme már a nagy honvédő háború frontjain harcol, a hátszágban, a karéliei erdőben szűkebb hazájukat védelmezve egy szakasz katonalány hasonló hőstettre készül. Vezetőjük egy komor, bajszos őrmester, aki a drámai történet során szinte az apjukká válik. A lányok felveszik az egyenlőtlen harcot egy szakasz állig felfegyverzett német katonával szemben...

Jöjj és lásd! (Иди и смотри; Come and See)

Színes, feliratos, szovjet háborús filmdráma, 145 perc, 1985

Rendezte: Elem Klimov
Főszereplők: Alekszej Kravcsenko, Olga Mironova, L. Laucjavicsusz
Elem Klimov megrázó alkotása felfoghatatlan szenvedéssel ábrázolja azt a földi poklot, amely Fehéroroszországot jellemezte a náci megszállás idején, amikor a német hadsereg megtorló osztagai százával égették fel a falvakat és öldösték le azok lakosait. Ezt az embertelen háborús pusztítást teszi átélhetővé és soha nem feledhetővé az alkotás az utókor számára is. A film főszereplője a tizenéves kis parasztfiú, Flera, aki a második világháború közepén egy földből kiásott puskával beáll a partizánok közé. A parancsnok a tűzvonallal helyett őt

is a gazdasági szakaszhoz osztja be a legfiatalabbak közé, nem is sejtve, hogy hamarosan éppen az itt szolgálók lesznek kitéve a legnagyobb szenvedéseknek...

Fehér Tigris (Белый Тигр; White Tiger)

Színes, feliratos, orosz akciófilm, 104 perc, 2012
Rendezte: Karen Sahnazarov
Főszereplők: Alekszej Vertkov, Alekszander Vahov, Vitalij Kiscsenko, Dmitrij Bikovszkij

A második világháború vége felé járunk, a szovjetek és a németek közötti harcok a végsőkig elcsigázzák a szembenálló feleket. A Vörös Hadsereg mind magabiztosabban tör előre, ám egyre gyakrabban tűnik fel egy német páncélos szörnyeteg, a Fehér Tigris, amely akár egyetlen lövéssel képes lángba borítani egy harckocsioszlopot. Az ördögi gépezetnek nincs személyzete, hirtelen bukkan elő, pusztít, pánikot kelt, majd ugyanolyan váratlanul nyomra vész. Egy emlékezetét veszített, súlyos égési sérüléseiből hihetetlen módon felépült szovjet harckocsizó vállalkozik rá, hogy szembeszáll a szellemmel, és egy átalakított T-34-es tankkal megsemmisíti a szörnyeteget...

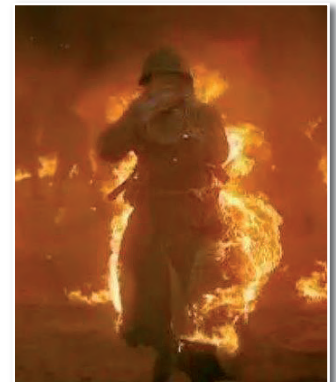
Sztálingrád (Сталинград; Stalingrad)

Színes, magyarul beszélő, orosz–német háborús filmdráma, 2013

Rendezte: Fjodor Bondarcsuk
Főszereplők: Pjotr Fjodorov, Szergej Bondarcsuk, Marija Szmolnyikova, Thomas Kretschmann

Nem kis fába vágta a fejszét a nagy ívű szovjet filmeposzok készítőinek fia, amikor belefogott a Volga parti város védőinek – és támadóinak – tragédiáját hollywoodi lát-

ványvilággal bemutató, 3D-ben forgatott alkotásba. Az egymásnak feszülő hadseregek helyett egy ostromlott ház katonái és védencük, a 19 éves Kátya sorsán keresztül idézi fel a váltakozó sikerrel folyó öldöklő küzdelmet. A tragikus napok történetét sok évvel később a harc közben fogant orvos meséli el a nézőknek; ő az édesanyja történetéből megismert mind a hat katonát apjának tekinti, akik miután a lányt biztonságba helyezik, a kilátástalan küzdelemben a tüzéségtől az általuk védett házra kérnek zárótűzet...

Csak szabadon... és katonásan is!

VÍZPART ÉS KÉZIGRÁNÁT

CSAK SZABADON! – EZ A VOLT A JELMONDATA A VELENCEI EFOTT 2015 FESZTIVÁLNAK. MIVEL AZONBAN A MAGYAR HONVÉDSÉG IS KÉPVISELTETTE MAGÁT A JÚLIUS 14–19. KÖZÖTT ZAJLÓ RENDEZVÉNYEN, NYUGODTAN HOZZÁTEHETJÜK: ÉS KATONÁSAN IS!

Katonai akadálypálya, BTR-80 harcjármű, kézfegyverek, tűzszerész-robot: íme, némi ízelítő az egyetemisták és főiskolások országos turisztikai találkozójának területén fel-

épített Honvéd Tér kínálatából. A késő délután is fullasztó hőség és a közeli Velencei-tó csábítása ellenére folyamatosan látogatók népesítették be a teret. Köztük Jakab Márk és Budai Marci népszerű

televíziós és rádiós műsorvezetők is, akik kameráktól és mikrofonoktól körülvéve élő egyenesben (és katonai ruházatban) jelentkeztek be a nézőknek-hallgatóknak. Aztán pedig nekivágtak a katonai akadálypályának...

A küzdelmüket figyelő Megyeri Ákos százados (július 15-i hatállyal léptették elő), az MH 88. Könnyű Vegyes Zászlóalj századparancsnoka elmondta: min-

den egyes nappal fokozódik a honvédség iránti érdeklődés.

– Szerdán már több mint százan látogattak el hozzánk, csütörtökön pedig még ennél is magasabb volt a látogatók száma. Hétfvégén több tízezer ember érkezik a fesztiválra, vélhetően tehát tele lesz a Honvéd Tér is. A hozzánk intézett kérdések között főleg az szerepel, hogy jártunk-e Afganisztánban, és hogy nekünk mennyi időbe telne végigmenni ezen az akadálypályán – nyilatkozta a századparancsnok, aki a médiaszemélyiségeket is bevezette a katonaelet-rejelmeinek néhány részletébe.

Stílusosan illeszkedett az EFOTT katonás vonulatába, hogy csütörtök este a

Tankcsapda zenekar lépett fel a Velencei-tó partján. A koncertjük előtti dedikáláson néhány katona is részt vett – egyikük ráadásul nehéz tűzszerész ruhában, persze nem kis érdeklődést és ámulatot kelte a fürdőruhában is izzadó fesztiválozók között...

Az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred sátránál az egész fesztivál ideje alatt nagy volt az érdeklődés – köszönhetően főleg a sokak által érdekesnek tartott robbanóeszközöknek és a tűzszerészek felderítőrobotjának.

– A nagy sláger a 42 M kézigránát, főleg azért, mert a számítógépes játékokban gyakran látnak hasonlót. De hoztunk ki többek között gyalogsági taposóaknákat, fémkereső műszert, robbantógépet és két „bombaruhát” is. Persze mindenkit az érdekel, hogy egy-egy robbanóeszköz adott esetben mekkorát szólna, mitől véd a speciális ruha, mennyit bír felemelni a felderítőrobot, és hogy mennyibe kerülnek ezek az eszközök... Sok műszaki végzettségű, illetve informatikus is körülnézett nálunk: ők elsősorban a technikai részletekre és a számadatokra voltak kíváncsiak – felelte kérdésünkre Ferkó Zoltán főtörzsőrmester, tűzszerészraj parancsnok.

Az idei EFOTT-on a már említett alakulatokon kívül, a HM Zrínyi Nonprofit Kft. elmaradhatatlan médiakamionja mellett, fehérvári és veszprémi toborzók, illetve az MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezred katonái is részt vettek.

Esélyegyenlőségi Tábor 2015

TÖRJ KI A CSENDBŐL!

AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG JEGYÉBEN RENDEZETT TÁBORT IMMÁR TIZENÖTÖDIK ALKALOMMAL, JÚLIUS 13–17. KÖZÖTT A HONVÉDELMI MINISZTERIUM ÉS AZ ORSZÁGOS ROMA ÖNKORMÁNYZAT SZENTENDRÉN, AZ MH ALTISZTI AKADÉMIÁN.

A tábor célja, hogy növelje az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tudatosságot, valamint megismertesse és megkedveltesse a fiatalokkal a katonaeletet, a hivatásos és szerződéses katonai pályát.

A roma származású, vagy hátrányos helyzetű 14–22 év közötti fiatalok pályázaton jelentkezhetnek a táborba. Az idei táborot negyven főre szervezték, ám végül kilenc lány és harminchat fiú kószolhatott bele a honvédség mindennapi életébe.

– A Magyar Honvédségben nincs sem nemi, sem etnikai, sem pedig vallási megkülönböztetés, egyedül a teljesítmény és a bajtársiasság számít – hangsúlyozta megnyitóbeszédében Kun Szabó István vezérőrnagy. A HM társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára hozzátette: a tábor öt napja alatt a diákok részesei lesznek technikai bemutatóknak, menetgyakorlatoknak, lövészetnek, ala-

ki kiképzésnek, és számos más, együtt eltöltött programnak.

– Az „együtt” rendkívül fontos kulcsszó, mert a katonaelet a közös tevékenységről, a csapatszellemről és az egy-

másról történő gondoskodásról szól – tette hozzá a tábornok.

Bozó Tibor dandártábornok, az MH Altishti Akadémia parancsnoka köszöntőjében üdvözölte a jelentkezőket.

– Néhány napig katonás környezetbe kerültek, ahol megismertek egy olyan értékrendet, ami eddig kicsit perifériakusabb volt: ez a bajtársiasság. Nem én vagyok az első, hanem mi vagyunk az elsők. Ezt jegyeztétek meg erre a hétre – mondta az esélyegyenlőségi tábor házigazdája.

Szilárdi László, az Országos Roma Önkormányzat képviselője hangsúlyozta:

– Ez az egy hét befolyásolja majd a jövőtöket. Megtanuljátok, mi a fegyelem, mi a kitartás és mi a felelősség, ami sajnos a mai társadalmunkból nagyon hiányzik.

A szervezők ezen felül meglepetésről is gondoskodtak: idén Oláh Gergő énekes látogatott el a táborlakókhoz.

A 14–22 éveseknek meghirdetett nyári táborban a sokszínű programok között megtalálhattuk a rendszeres sportfoglal-

titkolt célunk a toborzás is, mivel bízunk benne, hogy a táborlakók közül sokan visszatérnek a honvédség nagy családjába.

A szervezők minden évben elhívják a táborba egy olyan roma származású, ismert személyt, akinek példájával azt kívánják bemutatni, hogy nem lehetetlen feladat kitörni a szegénységből. Idén az X-Faktor harmadik szériájának győztese, Oláh Gergő állt be az ifjú „bakák” sorába. Az énekes, nagybátyja révén, már hallhatott a katonaeletről, de személyesen most került először a kiképzők kezei közé.

– Az első benyomásom az, hogy nagyon szigorúak, nagyon fegyelmezettek és nagyon erősek a katonák – mondta az előadó, aki ebéd után elénekelt a fiataloknak „Törj ki a csendből” című dalát, és útravaló gyanánt azt mondta nekik: mindig legyen egy céljuk, ami segít nekik előremenni.

– Minden ébredésnél és lefekvésnél ezt lássátok magatok előtt, mert kitarással, fegyelemmel és kemény munkával mindenből lehet bármi – szölt hallgatókhoz.

A negyvenöt táborozó közül sokan már most eldöntötték, hogy a jövőben a katonai hivatást választják. A 16 éves Rácz

Tavalý Radics Gigi, a Megasztár 6. sorozatának győztese...

Anasztázia már második alkalommal vesz részt az esélyegyenlőségi táborban.

– A programok és a katonás léghő mellett azért jöttem el, hogy újra találkozzak tavaly megismert barátnőmmel. Régen nem érdekelt a katonaság, de amint belekóstoltam ebbe az életbe, megtetszett, és most már katona szeretnék lenni.

Arra a kérdésre, hogy milyen beosztásban dolgozna szívesen, azt válaszolta:

– Amilyet kapok, és onnan csak egyre feljebb.

kozásokat, az alaki, fegyverzeti és harcászati ismereteket, valamint az álcázási és túlélési technikák megismerését szolgáló bemutatókat. Emellett a szervezők szentendrei városnézéssel és pilisi túrázással is színesítették a programot.

A HM Társadalmi Kapcsolatok és Haborús Kegeleti Főosztály, illetve az Országos Roma Önkormányzat közös szervezésében már többéves múltra visszatekintő tábor főszervezője, Szabóné Szabó Andrea alezredes elmondta: a tábor célja elsősorban az, hogy kedvet csináljon a katonaelethez.

– Meg akarjuk ismertetni a fiatalokat a Magyar Honvédség életével, rendszerével, mindennapjaival, és persze nem

...idén Oláh Gergő, az X-Faktor 3. szériájának nyertese látogatta meg a táborf.

Bajtársi találkozó

A XI. Szabadszállás Helyőrségi Honvéd Találkozó keretében rendezték meg a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége Dél-alföldi Régiójának idei összejövetelét, emellett megemlékeztek az 55 éve felállított (25 éve megszűnt) 104/2. Honi Légvédelmi Rakétaosztályról, valamint a 40 éve létrehozott, 1985-ben szakközépiskolává alakult Gépjármű-technikai Tiszthelyettes- és Szakmunkásképző Iskoláról is. A találkozó résztvevői az elhunyt bajtársak emléke előtt tisztelegve megkoszorúzták a Bercsényi úti temetőben lévő kopjafákat, elhelyezték a kegyelet virágait a Mátyás király téri emlékparkban, majd felavatták a lakatnyában kialakított Hunyadi Mátyás Emlékmúzeum új szárnyát. Az ünnepségen Baráth István dandártábornok, az MH Logisztikai Központ parancsnoka megköszönte azok munkáját, akik szabadidejükben gyűjtötték, illetve ápolják a tár-

lat relikviáit, tablóit, az egykori oktatási intézmény mindennapjaival, fontosabb eseményeivel kapcsolatos tárgyi emlékeket.

Kép és szöveg: Gulyás Sándor

Megnyílt a Honvéd Kemping

A közelmúltban nyitotta meg kapuit a lakókocsikkal, sátrakkal érkező vendégek előtt az MH Balatonkenesei Rekreációs Központ által működtetett egycsillagos Honvéd Kemping, amely saját stranddal, vizesblokkal, kültéri tűzrakó-hellyel, felszerelt közös konyhával, állandó rendész-szolgálattal, illetve büfével üzemel. A Balatonkenesén a Kikötő utca 138. alatt működő létesítmény idén egészen szeptember 30-ig várja vendégeit. Érdeklődni a +36 30 828 0634-es telefonszámon, továbbá e-mailben a csetenyi.judit@mil.hu vagy a keneserecepcio@mil.hu címeken lehet.

Kép és szöveg: Kálmánfi Gábor

IN MEMORIAM

2015. június 22. és július 17. között elhunyt:

Vörös István ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (64), dr. Tóth Sándor ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (90), Sipos József ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (71), Farkas Illés ny. ezredes (83), Fodor Mihály ny. ezredes (87), dr. Bakity Boldizsár ny. ezredes (86), Mosonyi Mihály ny. ezredes (81), Bélai Gyula ny. ezredes (98), Dénes Sándor ny. ezredes (91), dr. Tóth Antal ny. ezredes (70), Vigh György ny. ezredes (83), Babócsy György ny. alezredes (85), Czigler György ny. alezredes (68), Fekete György ny. alezredes (59), dr. Csonka István Gábor ny. alezredes (69), Erényi Béla ny. alezredes (67), Hornyák János ny. alezredes (83), Kopacz Zoltán ny. alezredes (83), Kovács Imre ny. alezredes (72), Schall Iván ny. alezredes (87), Klupács Tibor ny. alezredes (83), Pásztor Gábor András ny. alezredes (57), Horváth Zoltán ny. alezredes (83), Kismándor Béla ny. alezredes (67), Kiss Gyula ny. alezredes (75), Faragó Gábor ny. őrnagy (95), Gazsi János ny. őrnagy (82), Vetési János ny. őrnagy (64), Kerepesi János ny. őrnagy (85), Hajós Mihály ny. őrnagy (82), Bedő István ny. őrnagy (89), Boros Sándor ny. őrnagy (83), dr. Fa-

ludy Margit ny. őrnagy (90), dr. Pirók György Sándor ny. őrnagy (69), Harmati Gábor ny. őrnagy (94), Papp István ny. őrnagy (64), Tamás Gábor ny. őrnagy (56), Szilágyi Gyula ny. százados (64), Rusz Rudolf ny. százados (59), Bognár Gézané ny. főhadnagy (77), Nagy Sándor Lajos ny. főtorzszászlós (72), Hangodi András ny. torzszászlós (61), Végeli András ny. torzszászlós (84), Tóth József ny. torzszászlós (83), Jenei Lajos ny. torzszászlós (82), Gecse Tibor ny. zászlós (60), Müller Gusztávné ny. zászlós (72), Palkó Antal ny. főtorzsrőrmester (83), Lepuschán Károly ny. főtorzsrőrmester (55), Gáspár Tibor ny. főtorzsrőrmester (60), Buzsiczki János ny. főtorzsrőrmester (50), Báhidzski István ny. közalkalmazott (85), Bodor István ny. közalkalmazott (86), dr. Szántó Ferencné ny. közalkalmazott (85), Füleki Mihály ny. közalkalmazott (89), Homoki Szabó József ny. közalkalmazott (76), Magyarosi József ny. közalkalmazott (85), Nagy Gáborné ny. közalkalmazott (88), Szakács Istvánné ny. közalkalmazott (84), Mészáros Pál Györgyné ny. közalkalmazott (78), Vigh János ny. közalkalmazott (73), Nagy M. Zsigmondné ny. közalkalmazott (94), Varga Nándorné ny. közalkalmazott (92), Závaczki András József ny. közalkalmazott (68).

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

MEGNYITOTTUNK: shop.hmzrinyi.hu

Zrínyi Kiadó - HM Zrínyi Nonprofit Kft.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B

Nyitva tartás:

hétfő - péntek 8.00 - 15.30

Győr Edina

Tel.: 06 1 459 5373; 06 30 578 1048

E-mail: gyoredina@armedia.hu,

Magyar Renáta

Tel.: 06 1 459 5319; 06 30 632 7605

E-mail: magyarrenata@armedia.hu

HONVEDELEM.HU

A KATONAI HÍRPORTÁL

*Látogasson el
hozzánk!*

**FOTÓK, VIDEÓK,
HAZAI ÉS KÜLFÖLDI HÍREK, SPORT,
INTERJÚK ÉS MÉG
RENGETEG ÉRDEKESSÉG!**

HM ZRÍNYI
TÉRKEPESZTETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZOLGÁLTATÓ KÖZPONTJÁHOZ TARTOZÓ NEMZETI KFT.

